

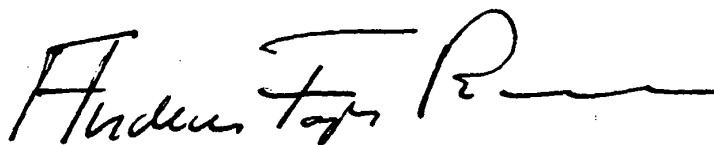
STATSMINISTERIET
CHRISTIANSBORG
Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K
Telefon 33 92 33 00 - Telefax 33 11 16 65

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
(2. samling)
L 169 - Svar på Spørgsmål 1-5
Offentligt

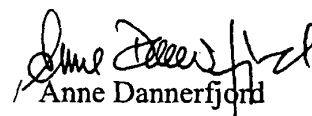
Dato: **- 3 JUNI 2005**
J.nr.: 4010-2
Sagsbeh.: Omr. III / Nord-
atlantisk sekreta-
riat

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Folketinget

./ Vedlagt oversendes i 5 eksemplarer skriftlig besvarelse af spørgsmål nr. 1 - 5 af 19. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Anders Fogh Rasmussen

Anne Dannerfjord

Dato:

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 1 – 5 af 19. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Spørgsmål 1:

”Ministeren bedes oplyse, om det har konsekvenser – og i givet fald hvilke – at der er forskel på bemærkningerne til henholdsvis det forslag, det færøske lagting har behandlet og bemærkningerne til det forslag, der behandles af Folketinget.”

Svar:

Regeringens udkast til forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder har været forelagt for Færøernes hjemmestyre i medfør af hjemmestyrelovens § 7.

Regeringens lovforslag er behandlet i Lagtinget i form af Færøernes landsstyres forslag til rigslovsindstilling om ikrafttræden for Færøerne af lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder, der blev vedtaget af Lagtinget den 10. maj 2005.

Landsstyret har samtidig med fremsættelse af forslaget til rigslovsindstilling for Lagtinget fremsat forslag til lagtingslov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder. Bemærkningerne hertil adskiller sig fra bemærkningerne i regeringens lovforslag.

Efter Folketingets vedtagelse af regeringens lovforslag og den stadfæstede lovs kundgørelse i Danmark og på Færøerne efter gældende regler, vil det retlige grundlag for den nyordning, der er beskrevet i lovforslaget, være etableret i Danmark og på Færøerne, hvorfor landsstyrets lagtingslovforslag, som vedtaget af Lagtinget, ikke har retli-

ge konsekvenser i forhold til etableringen af den nyordning, som regeringens lovforslag omhandler.

Spørgsmål 2:

”Ministeriet bedes oplyse, hvilke muligheder de færøske myndigheder har, jf. lovforslagets § 2, stk. 2, for at gennemtvinge en overtagelse af sager og sagsområder.”

Svar:

Det følger af lovforslagets § 1, at de færøske myndigheder har et retskrav på at overtage alle de sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslaget.

Bestemmelsen i lovforslagets § 2 regulerer alene spørgsmålet om, på hvilket tidspunkt de sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslaget, overgår til de færøske myndigheder.

Der er enighed mellem regeringen og landsstyret om, at overtagelse af sager og sagsområder må gennemføres under veltilrettelagte og ordnede forhold.

I medfør af lovforslagets § 2, stk. 1, overgår sager og sagsområder, som er omfattet af lovforslaget, til de færøske myndigheder på tidspunkter, som fastsættes af disse.

De færøske myndigheders overtagelse af de sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslagets § 2, stk. 2, jf. lovens liste I, forudsætter i særlig grad forudgående forberedelser, hvorfor tidspunktet for overtagelse af disse sager og sagsområder fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder.

Spørgsmål 3:

”Ministeren bedes oplyse, hvordan det gejstlige tilsyn med folkekirkens præster skal udøves på Færøerne, når folkekirken fortsat hører under den danske grundlov?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Kirkeministeriet:

”Af lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 3.2.2.2. Folkekirken (liste I, nr. 2) fremgår blandt andet følgende:

”Den evangelisk-lutherske kirke er folkekirken, jf. Danmarks Riges Grundlovs § 4.

[...]

Folkekirken adskiller sig fra andre trossamfund inden for kongeriget, herunder andre evangelisk-lutherske trossamfund, ved at den i medfør af Danmarks Riges Grundlov skal understøttes af den danske stat. En færøsk overtagelse af folkekirken på Færøerne vil indebære, at de færøske myndigheder vil skulle understøtte folkekirken.

De rammer og traditioner, som er folkekirkens, er også fortsat fælles for hele kongeriget efter færøsk overtagelse af folkekirken. Det betyder, at det f.eks. er en forudsætning, at der fortsat er et gejstligt tilsyn med stiftets præster og menigheder med ansvar for, at præsternes embedsførelse er i overensstemmelse med folkekirkens bekendelsesskrifter.”

Det ligger således fast, at der fortsat skal være et gejstligt tilsyn i form af en eller flere biskopper på Færøerne, der skal føre tilsyn med, at præsternes embedsførelse er i overensstemmelse med folkekirkens bekendelsesskrifter. Biskoppen skal bispevies af en biskop i folkekirken.

Ved en overtagelse vil de færøske myndigheder overtage kompetencen til at ansætte biskoppen på Færøerne, ligesom de uddannelsesmæssige krav til det gejstlige tilsyn vil skulle fastlægges i den lovgivning, de færøske myndigheder udarbejder.”

Jeg kan henholde mig til Kirkeministeriets udtalelse.

Spørgsmål 4:

”Ministeren bedes oplyse, hvilken betydning det har, at Højesteret er beliggende i Danmark, herunder om der skal udnævnes færøske højesteretsdommere.”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Justitsministeriet:

”1. Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, fastsat, at loven ikke omfatter Højesteret. Heri ligger, at de færøske myndigheder ikke efter en gennemførelse af lovforslaget vil kunne overtage sagsområdet Højesteret.

Baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, nr. 3, er, at grundloven indeholder en forudsætning om, at riget har én fælles, øverste domstol (Højesteret), og at en tilsvarende forudsætning kan siges at følge af et hensyn til rigsenheden, jf. herved den nærmere omtale i pkt. 3.4.3 i lovforslagets bilag 1.

Forudsætningen om én fælles, øverste domstol i riget indebærer, at det ikke kan overlades til de færøske myndigheder at udøve beføjelser, der angår Højesterets organisation mv., herunder at udforme processuelle regler for færøske sager, der føres i Højesteret, eller regler om, hvilke sager der kan indbringes for Højesteret. Det vil endvidere ikke kunne overlades til de færøske myndigheder at regulere en række spørgsmål med tilknytning til Højesterets judicielle virksomhed. Det vil heller ikke kunne overlades til de færøske myndigheder at træffe beslutning om, at der skal ske genoptagelse af en sag, hvori Højesteret har afsagt dom.

Hvis de færøske myndigheder i medfør af lovforslagets § 2, stk. 2, jf. liste I, nr. 10, overtager de sager og sagsområder, der vedrører retsplejen, herunder oprettelse af domstole på Færøerne, vil forudsætningen om, at riget har én fælles, øverste domstol, også indebære, at den samlede ordning for behandling af færøske retssager må indrettes på en sådan måde, at visse sager kan indbringes for Højesteret. Det kan i den forbindelse nævnes, at det ved forslaget om, at de færøske myndigheder skal kunne over-

tage retsplejen og i den forbindelse oprette domstole, er forudsat, at der inden de færøske myndigheders oprettelse af domstole – og dermed inden færøsk overtagelse af retsplejen – vil skulle gennemføres lovgivning om behandlingen af færøske retssager ved Højesteret, jf. pkt. 6.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Det kan oplyses, at Højesterets geografiske beliggenhed i riget ikke har betydning for de statsretslige muligheder for at lade de færøske myndigheder overtage sagsområdet Højesteret.

2. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der skal udnævnes "færøske højesteretsdommere", kan det oplyses, at det af retsplejelovens § 42, stk. 1, følger, at faste dommere ved bl.a. Højesteret beskikkes af kongen. Beskikkelse af bl.a. højesteretsdommere sker efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, der består af en højesteretsdommer, en landsdommer, en byretsdommer, en advokat og to repræsentanter for offentligheden, jf. retsplejelovens § 43a og § 43b.

Besættelsen af dommerstillinger skal efter retsplejelovens § 43 ske ud fra en samlet vurdering af ansøgernes kvalifikationer til den pågældende stilling. Før nogen kan beskikkes til højesteretsdommer, skal den pågældende have godtgjort sin egnethed til at have sæde i retten ved som prøve at votere først i mindst 4 sager, jf. herved retsplejelovens § 42, stk. 5.

Der lægges ikke med det foreliggende lovforslag op til en ændring af den eksisterende ordning for beskikkelse af højesteretsdommere."

Jeg kan henholde mig til Justitsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 5:

"Ministeren bedes oplyse, om Færøerne også skal have EURO'en som møntfod, i fald Danmark vælger at indføre EURO'en?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Økonomi- og Erhvervsministeriet:

”Færøerne anvender i dag i henhold til lov nr. 248 af 12. april 1949 (Lov om pengesedler m.v. på Færøerne) danske mønter og egne sedler med regningsenheden 1 krone.

I det tilfælde Danmark vælger at deltage i euroen, vil der skulle tages stilling til konsekvenserne for Færøerne, der er en del af krone-området, men står uden for EU. En ophævelse af det danske euro-forbehold indebærer således ikke, at Færøerne skal tilslutte sig euroen.

Det skal bemærkes, at det i protokol 22 til EU-traktaten er fastsat, at bestemmelserne i art. 14 i protokollen om statuten for ESCB (Det Europæiske System af Centralbanker) og ECB (Den Europæiske Centralbank) ikke berører Danmarks Nationalbanks ret til at udføre sine opgaver vedrørende de dele af Kongeriget Danmark, der ikke udgør en del af Fællesskabet.

Hvis euroen efter en dansk tilslutning omvendt ønskes anvendt på Færøerne, skal spørgsmålet drøftes med Europa-Kommissionen, ECB og eurolandene. Der er allerede i dag eksempler på, at områder uden for EU med snæver tilknytning til et land, der deltager i euroen, har fået adgang til at anvende euroen under bestemte betingelser.”

Jeg kan henholde mig til Økonomi- og Erhvervsministeriets udtalelse.

10

11

STATSMINISTERIET
CHRISTIANSBORG
Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K
Telefon 33 92 33 00 - Telefax 33 11 16 65

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (2.
samling)
L 169 - Svar på Spm. 6 - 20
Offentligt

Dato: **- 6 JUNI 2005**
J.nr.: 4010 2
Sagsbeh.: Omr. III / Nord
atlantisk sekreta
riat

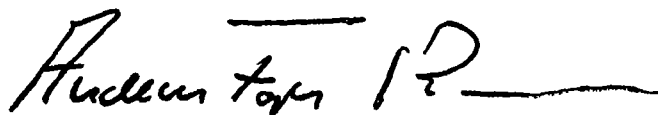
Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Folketinget

MODTAGET

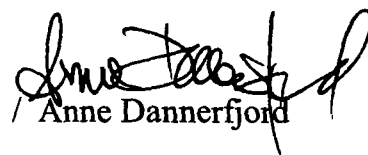
- 6 JUNI 2005

Den Centrale Indlevering

- ./ Vedlagt oversendes i 5 eksemplarer skriftlig besvarelse af spørgsmål nr. 6 - 20 af 26. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Anders Fogh Rasmussen

Anne Dannerfjord

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 6 - 20 af 26. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Spørgsmål 6:

”Ligger der i lovforslaget og bemærkningerne dertil en anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten?”

Svar:

Lovforslaget er en del af regeringens overordnede politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og er udtryk for landsstyrets og regeringens fælles ønske om en ordning, der i størst mulig omfang udvider mulighederne for færøske overtagelser af nye sagsområder.

Lovforslaget er baseret på de statsretlige betragtninger, som fremgår af bemærkningerne til forslaget. Hertil kommer, at den fælleserklæring mellem statsministeren og lagmanden, som lovforslagets præambel henviser til, bygger på Færøernes nuværende forfatningsmæssige placering og det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

./. Fælleserklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden vedlægges.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 7.

Spørgsmål 7:

”Statsministeren har under 1. behandling af lovforslaget oplyst, at han henholder sig til folkenes selvbestemmelsesret i sager vedrørende Færøerne og i denne sag. Hvornår og hvordan har det færøske folk i henhold til folkeretten besluttet sig for at være en

”dansk rigsdal” og at anerkende den danske grundlov, som der henvises til i bemærkningerne til lovforslaget?”

Svar:

I overensstemmelse med Folketingets vedtagelse nr. V 109 af 9. maj 2001 er det regeringens principielle holdning, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Hvis den færøske befolkning på et tidspunkt måtte udtrykke ønske om at udtræde af rigsfællesskabet, vil regeringen således naturligvis respektere dette.

I øvrigt har Statsministeriet til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Justitsministeriet:

”Siden 1953 er det udtrykkeligt fremgået af grundlovens § 1, at grundloven gælder for alle dele af Danmarks rige, herunder altså også for Færøerne. Bestemmelsen i grundlovens § 1 var foranlediget af ændringen af Grønlands statsretlige stilling fra koloni til ligestillet del af riget, jf. Forfatningskommissionens betænkning, side 28.

Det kan oplyses, at der hverken i Danmark eller på Færøerne blev afholdt folkeafstemning i forbindelse med vedtagelsen af grundloven af 1849.

Siden 1915, hvor kravet om afholdelse af folkeafstemning ved grundlovsændringer blev indført, har der bl.a. på Færøerne været afholdt folkeafstemninger i 1920, 1939 og 1953 om ændringer af grundloven.”

Jeg kan henholde mig til Justitsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 8:

”Hvornår og hvordan har det færøske folk besluttet sig for at fragive selvbestemmelsesretten over statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik?”

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 7 og 11.

Spørgsmål 9:

”Den færøske lagmand har oplyst over for Lagtinget under Lagtingets behandling af lovforslaget, at bemærkningerne til lovforslaget ingen betydning har, og at lagtingsmedlemmer ikke implicit har accepteret bemærkningerne til lovforslaget ved at stemme for det i Lagtinget. Kan statsministeren bekræfte, at bemærkningerne til lovforslaget er uden retlig betydning?”

Svar:

Det kan oplyses, at bemærkningerne til forslaget til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder har samme retlige betydning som bemærkningerne til andre lovforslag. Bemærkningerne udgør således bl.a. en forklaring og uddybning af den ordning for de færøske myndigheders overtagelse af yderligere sager og sagsområder, som lovforslaget vil skabe det retlige grundlag for i Danmark og på Færøerne.

Spørgsmål 10:

”Statsministeren har under forhandlingen ved 1. behandling oplyst, at der er tale om teoretiske og betydningsløse diskussioner, når det retlige grundlag for lovforslaget og bemærkningerne til lovforslaget diskuteres. Skal det forstås således, at Folketinget kan se bort fra alle bemærkningerne til lovforslaget og kun skal betragte selve lovteksten som grundlag for lovgivningen?”

Svar:

Til spørgsmålets indledende bemærkning skal jeg knytte den bemærkning, at jeg ikke opfatter det retlige grundlag for lovforslaget og bemærkningerne som betydningsløst. Jeg gav imidlertid under 1. behandlingen af lovforslaget udtryk for, at diskussionen om dette er uden praktisk relevans, da et meget bredt flertal i Folketinget deler den opfat-

telse, at det er det færøske folk selv, der bestemmer, hvorvidt det fremtidige tilknytningsforhold til Danmark ligger inden eller uden for rigsfællesskabet.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 9.

Spørgsmål 11:

”Hvad betyder det, når der i lovforslagets § 1, stk. 2, siges, at lovforslaget omfatter ikke statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik? Skal de almindelige bemærkninger (p. 13-16) tages for pålydende om, at den danske grundlov forhindrer de færøske myndigheder i at overtage disse områder?”

Svar:

Lovforslaget vil indebære, at samtlige sager og sagsområder på Færøerne som udgangspunkt kan overgå til de færøske myndigheder. En gennemførelse af lovforslaget vil således medføre, at de færøske myndigheder med enkelte undtagelser vil kunne få den lovgivende og udøvende magt på Færøerne inden for samtlige sagsområder.

Det følger imidlertid af lovforslagets § 1, stk. 2, at de færøske myndigheder ikke kan overtage sager og sagsområder, der vedrører statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, er, at hensynet til rigsfællesskabet eller særlige bestemmelser i grundloven udelukker en færøsk overtagelse af disse sager og sagsområder. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets bilag 1, der indeholder en redegørelse for regeringens opfattelse af, hvilke forfatningsmæssige grænser der gælder for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder.

Spørgsmål 12:

”Hvis det ikke er foreneligt med Danmarks Riges Grundlov at afgive beslutningskompetence til de færøske myndigheder på områderne statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik, hvordan kan det så være foreneligt med Danmarks Riges Grundlov at afgive beslutningskompetence til den Europæiske Union på selv samme områder?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Justitsministeriet:

”Retligt set er spørgsmålet om, hvilke beføjelser der kan overlades til EU, forskelligt fra spørgsmålet om, hvilke beføjelser der kan overlades til de færøske myndigheder.

EU er en såkaldt mellemfolkelig myndighed, og grundloven indeholder i § 20 en særlig bestemmelse, der betyder, at beføjelser, som efter grundloven tilkommer rigets myndigheder, ved lov kan overlades til mellemfolkelige myndigheder i nærmere bestemt omfang. Grundlovens § 20 gælder ikke for overladelse af nye sagsområder til hjemmestyremyndigheder, og grundloven indeholder heller ikke andre bestemmelser om overladelse af beføjelser til hjemmestyremyndigheder.

Der kan om de forfatningsmæssige grænser for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder henvises til lovforslagets bilag 1.”

Jeg kan henholde mig til Justitsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 13:

”Vil en ikrafttræden af lovforslaget indebære, at den danske regering vil følge de enstemmige lagtingsbeslutninger om, at Færøerne ikke ønsker dansk militærlovgivning sat i kraft for Færøerne og lagtingets beslutning om at gå imod krigen i Irak?”

Svar:

Lovforslaget har ikke konsekvenser i relation til Lagtingets tidligere udtalelser om henholdsvis ikrafttræden for Færøerne af militær lovgivning og krigen mod Irak.

Det er praksis at fremsende regeringens forslag til love, der gælder eller vil kunne sættes i kraft for Færøerne, i høring hos Færøernes landsstyre inden fremsættelsen i Folketinget med henblik på tidligt i lovgivningsprocessen at inddrage de færøske myndigheder. Der er her tale om en mere vidtgående inddragelse af de færøske myndigheder end forudsat i hjemmestyreløven for Færøerne.

Som altovervejende hovedregel tages der hensyn til de færøske myndigheders udtalelser vedrørende gennemførelse af lovgivning for Færøerne på områder, hvor de danske myndigheder har kompetencen. Der vil imidlertid også efter en ikrafttræden af lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder kunne blive tale om at gennemføre sådan lovgivning for Færøerne, selvom Lagtinget måtte have udtalt sig herimod.

Med hensyn til Færøernes medvirken og inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken kan jeg henvise til vedlagte fælles principerklæring af 29. marts 2005 mellem regeringen og Færøernes landsstyre.

Spørgsmål 14:

”Vil en ikrafttræden af lovforslaget indebære, at lagtingets beslutninger omkring lovgivning på områderne statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds-, og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik vil blive fulgt? Eller kan der ske det samme, som i 2003, at danske love sættes i kraft for Færøerne imod det færøske lagtings beslutninger?”

Svar:

Der henvises til besvarelse af spørgsmål 13.

Spørgsmål 15:

”Hvad betyder det, når der i de almindelige bemærkninger vedrørende statsforfatningen siges (p. 14): ”Spørgsmål om kundgørelse på Færøerne af folketingslove mv. kan derfor ikke efter lovforslaget overdrages til færøske myndigheder. Heller ikke spørgsmål om, på hvilken måde offentliggørelsen skal ske i forhold til meddelelser, som i medfør af lovgivning på områder, der fortsat hører under de danske myndigheder, skal offentliggøres, kan overdrages til de færøske myndigheder, jf. lov om Statstidende”? Betyder det, at regeringen præciserer en ret til at kundgøre love på Færøerne f.eks. vedrørende statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik, selv om de færøske myndigheder beslutter noget andet?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, fastsat, at loven ikke omfatter statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik. Heri ligger, at de færøske myndigheder ikke efter en gennemførelse af lovforslaget vil kunne overtage de nævnte sagsområder. Om baggrunden for bestemmelsen henvises til besvarelsen af spørgsmål 11.

Som et eksempel på et område, der falder inden for statsforfatningen, er i pkt. 4.1 i bemærkningerne til lovforslaget nævnt kundgørelse af love, anordninger og bekendtgørelser, der er udstedt af de danske myndigheder. Det fremgår videre af pkt. 4.1 i bemærkningerne, at spørgsmål om kundgørelse på Færøerne af folketingslove mv. derfor ikke efter lovforslaget kan overdrages til de færøske myndigheder. Heller ikke spørgsmål om, på hvilken måde offentliggørelse skal ske i forhold til meddelelser, som i medfør af lovgivningen på områder, der fortsat hører under de danske myndigheder, skal offentliggøres, kan overdrages til de færøske myndigheder, jf. herved lov om Statstidende.

Det anførte betyder, at det fortsat efter en gennemførelse af lovforslaget vil være rigsmyndighederne – og således ikke de færøske myndigheder – som har kompetencen på dette område, og som derfor fastsætter og administrerer reglerne om, hvilke forskrifter der skal kundgøres, og på hvilken måde kundgørelse skal ske. Det gælder for-

skrifter inden for både sagsområder, der er omfattet af lovforslagets § 1, stk. 2, og sagsområder, som de færøske myndigheder endnu ikke har besluttet at overtage efter lovforslaget.

Om inddragelse af de færøske myndigheder i forbindelse med rigsmyndighedernes gennemførelse af lovgivning, der skal eller vil kunne komme til at gælde for Færøerne, kan jeg henvise til min samtidige besvarelse af spørgsmål 13 og 14. Heraf fremgår bl.a., at der som altovervejende hovedregel tages hensyn til de færøske myndigheders udtalelser vedrørende lovgivning for Færøerne på områder, hvor de danske myndigheder har kompetencen.

Spørgsmål 16:

”Ifølge Justitsministeriets notat, der er vedlagt lovforslaget, bygger lovforslagets statsretlige overvejelser på de samme principper, der lå til grund for den grønlandske hjemmestyrelov, samt betænkningen og bemærkningerne dertil. Hvad er den principielle folkeretlige og statsretlige forskel på lovforslaget og den gældende grønlandske hjemmestyrelov, som i § 7 siger, at de grønlandske myndigheder kan efter forhandling overtage de områder, der ikke berører rigsenheden? Er der blot tale om en positiv og negativ udmøntning af den hjemmel, der allerede ligger i den grønlandske hjemmestyrelov?”

Svar:

Med lovforslaget lægges der op til, at samtlige sager og sagsområder på Færøerne som udgangspunkt kan overgå til de færøske myndigheder. En gennemførelse af lovforslaget vil således medføre, at de færøske myndigheder med de undtagelser, som er nævnt i lovforslagets § 1, stk. 2, vil kunne få den lovgivende og udøvende magt på Færøerne inden for samtlige sager og sagsområder.

Med hensyn til tidspunktet for de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder omfattet af lovforslaget følger det af lovforslagets § 2, at overtagelsen sker, når de færøske myndigheder – eventuelt efter at have forhandlet om det nærmere tidspunkt med de danske myndigheder – træffer bestemmelse herom.

Efter § 7 i den grønlandske hjemmestyrelov kan rigsmyndighederne efter forhandling og med tilslutning fra hjemmestyret ved lov bestemme, at sagsområder, der ikke er nævnt i bilaget til den grønlandske hjemmestyrelov, overgår til hjemmestyret. Afgørelsen af, hvilke sagsområder der skal overgå til hjemmestyret efter § 7, træffes ud fra hensynet til rigsenheden og til, at hjemmestyret får en udstrakt indflydelse på områder, der særligt berører grønlandske forhold.

Som det fremgår, er der den forskel mellem den ordning, der foreslås indført med forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder, og ordningen efter § 7 i den grønlandske hjemmestyrelov, at der med en gennemførelse af det foreliggende lovforslag vil være etableret det lovgivningsmæssige grundlag for de færøske myndigheders overtagelse af samtlige sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslaget, hvorimod det for de grønlandske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder efter § 7 i den grønlandske hjemmestyrelov er en forudsætning, at Folketinget i givet fald gennemfører en særlig lov herom.

Spørgsmål 17:

”Hvad betyder det, når det i de almindelige bemærkninger siges, at færøske myndigheder ikke kan lovgive om anvendelsen af det danske sprog på Færøerne (p. 16)? Har de færøske myndigheder ikke overtaget kulturområdet fuldt og helt, og falder sproget ikke ind under sagsområdet kultur?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 1, fastsat, at loven ikke omfatter statsforfatningen. Heri ligger, at de færøske myndigheder ikke efter en gennemførelse af lovforslaget vil kunne overtage sagsområdet statsforfatningen.

Dette indebærer, som det fremgår af pkt. 4.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at spørgsmål om det danske sprog og dets anvendelse ikke vil kunne overlades til de færøske myndigheder. Det følger således bl.a. af rigsenheden, at borgerne

ikke i visse dele af riget kan afskæres fra at anvende sproget dansk i offentlige forhold, jf. pkt. 3.4.1 i bilag 1 til lovforslaget.

Det betyder f.eks., at de færøske myndigheder ikke kan træffe beslutning om, at det danske sprog ikke skal kunne anvendes i offentlige forhold på Færøerne, jf. herved den færøske hjemmestyrelse, der i § 11 bl.a. fastsætter, at færøsk anerkendes som hovedsproget, og at dansk lige så vel som færøsk kan anvendes i offentlige forhold.

Det bemærkes, at det ikke har betydning for de færøske myndigheders adgang til at træffe beslutning om anvendelsen af sproget dansk i offentlige forhold, i hvilket omfang de færøske myndigheder har overtaget sagsområder vedrørende kultur som særanliggende. Med hensyn til spørgsmålet om, hvilke sagsområder der er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende, kan der henvises til den oversigt, som er optrykt som bilag 2 til lovforslaget.

Spørgsmål 18:

”Vil lovforslaget indebære, at det færøske sprog i henhold til den Europæiske konvention om beskyttelse af nationale mindretal vil opnå status som nationalsprog – og ikke som nu er opført som regionalsprog?”

Svar:

En gennemførelse af forslaget til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder vil ikke indebære nogen ændring af det færøske sprogs status efter den europæiske konvention om beskyttelse af nationale mindretal.

Spørgsmål 19:

”Hvilke udgifter vil den danske statskasse få i forbindelse med en færøsk overtagelse af Vágur Lufthavn?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Finansministeriet:

”Værdien af statens reale aktiver vedr. Vágar Lufthavn kan opgøres til 17 mio. kr.

I 2004 var der et driftsunderskud på lufthavnen på 2,6 mio. kr.

En eventuel overdragelse af lufthavnen vil desuden indebære besparelser vedrørende udgifter til reinvesteringer og eventuelle fremtidige nyinvesteringer.

En overdragelse af Vágar Lufthavn til de færøske myndigheder vil blive forelagt Folketingets Finansudvalg ved særskilt aktstykke, hvori indholdet af aftalerne mellem parterne samt de økonomiske og bevillingsmæssige konsekvenser vil fremgå.

Det er aftalt mellem lagmanden og statsministeren, at eventuelle udgifter til kapacitetsforbedringer på lufthavnen afholdes ved nedskrivninger af kapitalen i Investeringsfonden for Færøerne, jf. i øvrigt besvarelsen af spørgsmål 20. En sådan nedkapitalisering vil kræve lovgivning.”

Jeg kan henholde mig Finansministeriets udtalelse.

Spørgsmål 20:

”Hvilke konsekvenser vil en nedkapitalisering af Investeringsfonden for Færøerne i forbindelse med en udbygning af Vágar Lufthavn få for fondens nuværende udlånsforpligtelser og for fondens mulighed for at finansiere andre større projekter fremover?

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Finansministeriet:

“Af fælles-erklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden fremgår bl.a, at der enighed om:

“At søge driften og ejerskab af de danskejede dele af Vågar Lufthavn overført til de færøske myndigheder. Samtidig hermed tilvejebringes den nødvendige kapital til opdatering af lufthavnen ved, at egenkapitalen i Investeringsfonden for Færøerne nedkapitaliseres med tilsvarende beløb. Der er enighed om at nedsætte en færøsk-dansk ekspertgruppe, som skal fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag. På det grundlag tilkendegiver landsstyret sin fortsatte interesse i projektets gennemførelse.”

Den færøsk-danske ekspertgruppe skal fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag for landsstyrets stillingtagen til den konkrete opdatering af lufthavnen. Hvor meget en opdatering af lufthavnen skønnes at komme til at koste, afhænger bl.a. af resultatet af ekspertgruppens arbejde, og hvilken løsning landsstyret er interesseret i.

Investeringsfonden for Færøerne havde ultimo 2003 en egenkapital på 745 mio. kr.

Det forventes på baggrund af ovenstående, at en nedkapitalisering af Investeringsfonden kan foregå uden at få betydning for Fondens nuværende udlånsforpligtelser, og at Fonden også fremover vil have mulighed for at finansiere nye projekter.”

Jeg kan henholde mig Finansministeriets udtalelse.

Fælles principerklæring mellem Danmarks Regering og Færøernes Landsstyre om Færøernes medvirken og inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken.

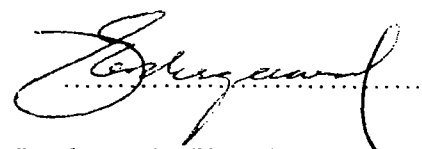
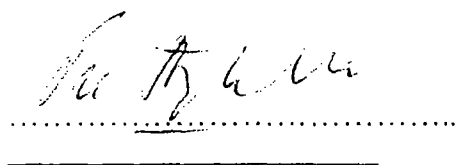
Danmarks Regering og Færøernes Landsstyre er enige om, med forbehold af de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser vedrørende forhandling, indgåelse og opsigelse af folkeretlige aftaler, at lægge følgende politiske principper til grund for Færøernes medvirken og inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål:

- I forvaltningen af udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål af betydning for Færøerne er det naturligt, at Færøerne medinddrages og har medindflydelse.
- Der er tale om en ægte medinddragelse og medindflydelse med sigte på ligeværdighed i alle spørgsmål hvor Danmark og Færøerne i fællesskab er inddraget.
- Når sådanne spørgsmål af særlig interesse for Færøerne måtte kræve internationale forhandlinger, er det naturlige udgangspunkt, at Færøernes Landsstyre deltager i sådanne forhandlinger sammen med Danmarks Regering for at gøre færøske synspunkter og interesser gældende.
- Det er naturligt, at Færøernes Landsstyre, hvor dette er foreneligt med folkeretlig praksis, kan være medunderskriver sammen med Danmarks Regering, når sådanne internationale forhandlinger fører til indgåelse af folkeretligt bindende aftaler på rigets vegne.
- Danmarks Regering vil støtte, når det drejer sig om fuldt ud overtagne områder, Færøske anmodninger om at opnå associeret medlemskab i mellemfolkelige organisationer, hvor dette er foreneligt med organisationens grundlæggende regler og ikke rejser særlige statsretlige problemer.
- At denne fælleserklæring og de i bilagene til denne erklæring nedfældede retningslinier for samarbejdet, er forenelig med Lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler.¹

Fámjin den 29. marts 2005

Udenrigsminister Per Stig Møller

Lagmand Jóannes Eidesgaard

¹ Det bemærkes, at Lovforslaget om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler endnu ikke er færdigforhandlet ved underskrivelsen af denne erklæring.

I forbindelse med den fælles principklæring mellem Danmarks Regering og Færøernes Landsstyre om Færøernes inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken fastslås følgende retningslinier for samarbejdet herom:

- Når Udenrigsministeren afgiver redegørelser eller sender dokumenter til Folketingets Udenrigspolitiske Nævn om udenrigs- sikkerhedspolitiske spørgsmål af særlig betydning for Færøerne, gives disse samtidigt til Lagmanden, således at denne under fortrolighed kan orientere Lagtingets Udenlandsnævn herom.
- Når Udenrigsministeriet afgiver redegørelser vedrørende overholdelsen af menneskeretskonventioner til internationale organisationer eller deltager i eksaminationer herom, vil Færøerne i videst muligt omfang bidrage med besvarelse af de dele heraf, der henhører under Færøernes særanliggender og deltage i den danske delegation under møderne i det pågældende internationale forum.
- Med henblik på at sikre samarbejdet om varetagelsen af Færøernes og Kongeriget Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser bedst muligt tilstræbes, at Udenrigsministeren og Lagmanden har regelmæssig kontakt, og at Udenrigsministeren mindst en gang årligt besøger Færøerne med henblik på orientering om udenrigs- og sikkerhedspolitiske emner, og drøftelse af varetagelsen af Færøernes udenrigsinteresser.
- I tilknytning til principklæringen og dette bilag udvides hermed kommissoriet for den i 1997 nedsatte Permanente Embedsmandsgruppe til drøftelse af alle sikkerheds- og udenrigspolitiske spørgsmål af betydning for Færøerne, og som man fra dansk eller færøsk side måtte ønske at bringe op. Kommissoriet vedlægges.

Fælleserklæring

Med udgangspunkt i Færøernes nuværende forfatningsmæssige placering og i overensstemmelse med det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten er Danmarks statsminister og Færøernes lagmand enige om:

- At der søges gennemført en ordning, hvorefter de færøske myndigheder kan overtage ansvaret for samtlige sager og sagsområder undtaget statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta og pengepolitik. Ordningen muliggør således overtagelser af sagsområder m.v. i videre omfang end i medfør af hjemmestyreløven fra 1948,
- At de enkelte overtagelser sker efter færøsk beslutning og således, at de færøske myndigheder samtidig overtager de udgifter, der relaterer sig til sagsområderne, samt overtager de reale aktiver, der er direkte forbundne hermed,
- At der, som led i en sådan ordning sikres det pågældende personale ansættelsesvilkår i forbindelse med fremtidige sagsovertagelser,
- At ordningen vedrørende overtagelsen af sagsområder søges gennemført med henblik på ikrafttræden den 29. juli 2005,
- At fortsætte drøftelserne om en ordning, hvorefter Færøernes landsstyre kan indgå visse folkeretlige aftaler.

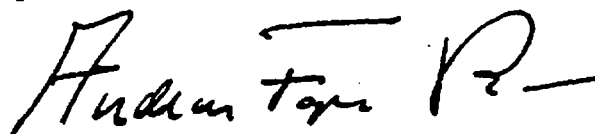
***

Derudover er Danmarks statsminister og Færøernes lagmand enige om:

- At søge driften og ejerskab af de danskejede dele af Vágar Lufthavn overført til de færøske myndigheder. Samtidig hermed tilvejebringes den nødvendige kapital til opdatering af lufthavnen ved, at egenkapitalen i Investeringsfonden for Færøerne nedkapitaliseres med tilsvarende beløb. Der er enighed om at nedsætte en færøsk-dansk ekspertgruppe, som skal fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag. På det grundlag tilkendegiver landsstyret sin fortsatte interesse i projektets gennemførelse.

København, den 4. april 2005

Færøernes lagmand

Danmarks statsminister

STATSMINISTERIET
CHRISTIANSBORG
Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K
Telefon 33 92 33 00 - Telefax 33 11 16 65

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (2.
samling)
L 169 - Svar på Spørgsmål 21-28
Offentligt

Dato: - 8 JUNI 2005
J.nr.: 4010-2
Sagsbeh.: Omr. III / Nord-
atlantisk sekreta-
riat

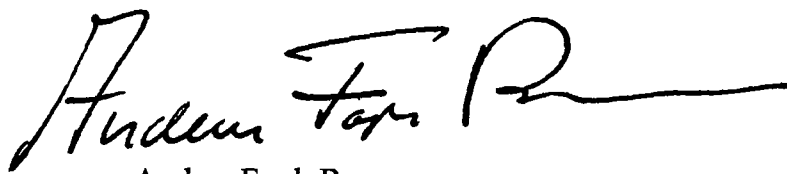
Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Folketinget

MODTAGET

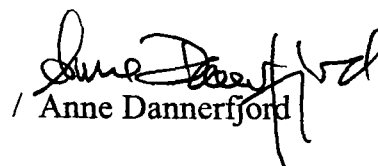
- 8 JUNI 2005 18 25

Den Centrale Indlevering

- ./. Vedlagt oversendes i 5 eksemplarer skriftlig besvarelse af spørgsmål nr. 21 - 28 af 2. juni 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Anders Fogh Rasmussen

/ Anne Dannerfjord

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 21 - 28 af 2. juni 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Spørgsmål 21:

”Er der nogen juridiske hindringer for, at folketinget kan beslutte at lade de begrænsninger, der fastsættes i § 1, stk. 2, udgå?”

Svar:

Lovforslaget vil indebære, at samtlige sager og sagsområder på Færøerne som udgangspunkt kan overgå til de færøske myndigheder. En gennemførelse af lovforslaget vil således medføre, at de færøske myndigheder med enkelte undtagelser vil kunne få den lovgivende og udøvende magt på Færøerne inden for samtlige sagsområder.

Det følger imidlertid af lovforslagets § 1, stk. 2, at de færøske myndigheder ikke kan overtage sager og sagsområder, der vedrører statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, er, at hensynet til rigsfællesskabet eller særlige bestemmelser i grundloven udelukker en færøsk overtagelse af disse sager og sagsområder. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets bilag 1, der indeholder en redegørelse for regeringens opfattelse af, hvilke forfatningsmæssige grænser der gælder for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder.

Det følger af det anførte, at lovgivningsmagten efter regeringens opfattelse ikke ved lov kan fastsætte, at de færøske myndigheder kan overtage sagsområderne statsforfat-

ningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Spørgsmål 22:

”Er der nogen begrænsning i folketingets kompetence til at vedtage en lov, der anerkender de færøske myndigheders selvstændige kompetence på områderne Statsforfatning, Statsborgerskab, Højesteret, Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik og Valuta- og pengepolitik?”

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 21.

Spørgsmål 23:

”Hvordan skal §4 forstås, når det samtidig fremgår i §1, stk. 2, at lovforslaget ikke omfatter Højesteret?”

Svar:

Det følger af lovforslagets § 2, stk. 2, at sagsområdet ”retsplejen, herunder oprettelse af domstole”, overtages af de færøske myndigheder på et tidspunkt, der fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder, jf. herved liste I, nr. 10.

I lovforslagets § 4 er det om virkningen af, at de færøske myndigheder i givet fald opretter domstole, bestemt, at sådanne domstole har den dømmende magt på Færøerne inden for samtlige sager og sagsområder.

Det fremgår endvidere af lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, at de færøske myndigheder ikke kan overtage sagsområdet Højesteret. Der henvises om baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, bl.a. til besvarelsen af spørgsmål 21.

Om forholdet mellem lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, og § 4 kan nærmere oplyses følgende:

De domstole, som de færøske myndigheder måtte oprette efter en overtagelse af sagsområdet "retsplejen, herunder oprettelse af domstole", vil være domstole i grundlovens forstand.

I overensstemmelse hermed er det i lovforslagets § 4 præciseret, at sådanne domstole har den dømmende magt på Færøerne inden for samtlige sager og sagsområder. Det kan endvidere nævnes, at det ved lovforslaget bl.a. er forudsat, at de færøske myndigheders oprettelse af domstole vil ske under iagttagelse af grundlovens krav om bl.a. domstolenes uafhængighed, jf. pkt. 6.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger og pkt. 3.4.3. i lovforslagets bilag 1.

Bestemmelsen i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, om Højesteret skal ses i lyset af, at grundloven indeholder en forudsætning om, at riget har én fælles, øverste domstol (Højesteret). En tilsvarende forudsætning kan siges at følge af et hensyn til rigsenheden. Denne forudsætning indebærer bl.a., at den samlede ordning for behandling af retssager ved domstole, der måtte blive oprettet af de færøske myndigheder, må indrettes på en sådan måde, at visse sager – i lighed med, hvad der gælder for retssager, der behandles ved andre af rigets domstole – kan indbringes for Højesteret.

Der kan om et eventuelt færøsk domstolssystem i øvrigt bl.a. henvises til pkt. 4.3 og 6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til pkt. 3.4.3 i lovforslagets bilag 1.

Spørgsmål 24:

"Med hvilken begrundelse fastsættes det i § 1, stk. 2, litra 5, at lovforslaget ikke omfatter Valuta- og pengepolitik? Er den færøske valuta- og pengepolitik ikke reguleret efter en færøsk lov fra 1947 – altså før hjemmestyrets indførelse og er dermed ikke reguleret i folketingslovgivning?"

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 5, fastsat, at loven ikke omfatter sagsområdet penge- og valutapolitik. Om baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 11 samt til lovforslagets bilag 1, pkt. 3.4.5.

Det færøske pengevæsen er reguleret i lov nr. 248 af 12. april 1949 om pengesedler m.v. på Færøerne og således ikke i færøsk lovgivning. Ved en ressortomlægning i 1998 overførtes sager vedrørende loven om det færøske pengevæsen fra Statsministeriet til Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Spørgsmål 25:

”I bemærkningerne (P.22) findes en økonomisk opgørelse, hvor det nævnes, at det færøske landsstyre skal betale 17,6 mio. til Fællesfonden i forbindelse med overtagelsen af præsteboliger. Hvordan er denne vurdering foretaget, og har det færøske landsstyre indvilliget i denne ordning?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Kirkeministeriet:

”Under forhandlingerne om overtagelse af sagsområdet ”Folkekirken” i medfør af hjemmestyreloven blev det i november 2002 aftalt mellem Kirkeministeriet og Mentamálaráðið, at der skulle foretages en vurdering af de 8 ejendomme (præsteboliger), der er nævnt i lovforslagets bilag 5.

Der var enighed mellem parterne om, at Landsarkitekturin og den byggesagkyndige hos Færøernes Stift skulle foretage vurderingerne. Parterne var også enige om, at Mentamálaráðið skulle drage omsorg for, at vurderingerne blev foretaget, mens mulige omkostninger hermed skulle betales af Kirkeministeriet.

Vurderingerne blev afsluttet den 19. februar 2003.

De 17,6 mio. kr. er bygningernes handelsværdi i medfør af de foretagne vurderinger.”

Jeg kan henholde mig til Kirkeministeriets udtalelse.

Spørgsmål 26:

”Betyder den i spørgsmål 5 nævnte ordning, at det færøske landsstyre også får kompensation, når Fællesfonden sælger aktiver i Danmark?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Kirkeministeriet:

”Når der skal betales for de i spørgsmål 25 nævnte ejendomme, hænger det sammen med, at de er erhvervet for fællesfondens midler. Fællesfondens primære indtægtskilde er landskirkeskatten, som alene er blevet betalt af folkekirkens medlemmer i Danmark. Medlemmer af folkekirken på Færøerne har således hverken for så vidt angår præstelønninger eller for så vidt angår fællesfondens øvrige udgifter deltaget i betalingen af disse udgifter gennem betaling af landskirkeskat.

Derfor vil det færøske landsstyre heller ikke få kompensation, når fællesfonden sælger aktiver i Danmark.”

Jeg kan henholde mig til Kirkeministeriets udtalelse.

Spørgsmål 27:

”I bemærkningerne (p.21), nævnes det, at andre tjenesteboliger skal sælges eller købes af det færøske landsstyre og at proventet søges henlagt til Dansk-færøsk kulturfond. Hvordan er denne aftale nedfældet og hvordan er vurderingerne foretaget?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, fastsat, at de færøske myndigheder overtager de reale aktiver, der er direkte forbundet med en sag eller et sagsområde, der overgår.

Af lovforslagets bemærkninger i afsnit 7.1. Økonomiske konsekvenser af lovforslaget fremgår, at værdien af statens reale aktiver på Færøerne, som er direkte tilknyttet de sagsområder, som kan overgå til de færøske myndigheder i medfør af lovforslaget, er vurderet til at udgøre ca. 110 mio. kr. Forslaget indebærer, at disse værdier uden videre og vederlagsfrit overtages af de færøske myndigheder i forbindelse med det enkelte sagsområdes overtagelse.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår endvidere, at værdien af den danske stats reale aktiver på Færøerne, der ikke er direkte tilknyttet sagsområderne (tjenesteboliger etc.), skønnes at udgøre 16 mio. kr. Disse reale aktiver overgår ikke til de færøske myndigheder i forbindelse med overtagelse af de enkelte sagsområder. Regeringen vil imidlertid i forbindelse med de færøske myndigheders overtagelse af de enkelte sagsområder, hvor regeringen realiserer disse statslige reale aktiver, søge provenuet tillagt Dansk-Færøsk kulturfond.

Denne ordning har været drøftet med Færøernes landsstyre og har som en del af lovforslaget været i høring bl.a. hos de færøske myndigheder forud for fremsættelsen af lovforslaget for Folketinget.

Finansministeriet har til brug for lovforslaget bedt de relevante ressortministerier om at opføre værdien af de berørte ejendomme. I de tilfælde, hvor det ikke var muligt at angive markedsprisen, kan ministeriernes vurdering bygge på, hvad en opførelse af en tilsvarende bygning mv. koster i dag eller på de oprindelige anlægsomkostninger (pl-opregnet).

Der findes ingen offentlig ejendomsvurdering på Færøerne.

Spørgsmål 28:

"I bemærkningerne (p. 17) nævnes det: "For at efterleve kongerigets forpligtelser er det i en række tilfælde påkrævet at gennemføre interne opfyldelseshandlinger i form af bl.a. lovgivning. Det følger af pligten for de færøske myndigheder til at respektere internationale forpligtelser, der gælder for Færøerne, at de færøske myndigheder i sådanne tilfælde har pligt til at gennemføre den nødvendige lovgivning mv. på Færøerne, i det omfang der er tale om varetagelse af et rigsansliggende, der på det tidspunkt er overgået til færøske myndigheder." Indebærer disse bemærkninger en stramning af den gældende hjemmestyrelov? Har de færøske myndigheder pligt til at f.eks. at gennemføre lovgivning, der begrænser hvalfangst, hvis Danmark indgår en international forpligtelse dertil? Vil færøske myndigheder være forpligtet til at gennemføre opfølgende lovgivning f.eks. vedrørende import og eksport, indrejse og udrejse, udlevering af personer o.l., hvis Danmark har indgået en forpligtelse dertil f.eks., i forbindelse med Irak-krigen?

Svar:

Lovforslaget medfører ingen ændringer i hjemmestyrelovens § 5, hvorefter "de færøske myndigheders kompetence er undergivet den begrænsning, der følger af de til enhver tid bestående traktatmæssige og andre internationale rettigheder og forpligtelser". Af lovforslagets § 5, stk. 1, fremgår, at hjemmestyrelovens § 5 finder tilsvarende anvendelse i forhold til sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslaget.

Lovforslagets almindelige bemærkninger i pkt. 5.2. vedrørende hjemmestyrelovens § 5 indeholder en beskrivelse af den gældende retstilstand og er således ikke udtryk for en "stramning af den gældende hjemmestyrelov".

Det kan i øvrigt oplyses, at danske ratifikationer eller andre godkendelser af folkeretlige forpligtelser som udgangspunkt gælder for hele riget. Det samme gælder for folkeretlige forpligtelser, som kan opstå uden dansk samtykke, f.eks. bindende vedtagelser i FN's Sikkerhedsråd og folkeretlig sædvaneret. Vedtagelser inden for EU er derimod ikke bindende for Færøerne, idet EU-traktaterne ikke gælder for Færøerne. Den følgende fremstilling angår derfor ikke EU-forpligtelser.

Ved internationale forhandlinger, som angår spørgsmål, hvor Færøerne har særlige interesser, vil Færøernes landsstyre normalt bliver inddraget i forberedelserne og efter omstændighederne også deltage i den danske forhandlingsdelegation.

I medfør af hjemmestyreloven høres de færøske myndigheder, forinden der indhentes ratifikationssamtykke fra Folketinget til traktater eller andre folkeretlige overenskomster, som berører særlige færøske interesser. Efter gældende praksis høres de færøske myndigheder i videre omfang end, hvad der følger af hjemmestyreloven.

Hvor de færøske myndigheder anmoder om, at den pågældende folkeretlige aftale ikke skal finde anvendelse for Færøerne, følges dette ønske normalt i det omfang, ønsket er foreneligt med den pågældende aftales formål og indhold.

Folkeretlige aftaler, som efter deres eget indhold er anvendelige for Færøerne, vil derfor - hvis Danmark ikke ved ratifikationen eller godkendelsen har tilkendegivet noget andet - være folkeretligt gældende også i relation til Færøerne.

De regler, der gælder i Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC), herunder f.eks. om forbud eller begrænsning af hvalfangst, omfatter i overensstemmelse hermed hele riget, medmindre der er fastlagt særlige undtagelser. Moratoriet for kommerciel hvalfangst inden for IWC gælder således også i relation til Færøerne, og er gennemført af de færøske myndigheder i færøsk lovgivning.

De regler, der gælder f.eks. i WTO om international handel, vil på samme måde være folkeretligt gældende i relation til Færøerne, idet det dog bemærkes, at WTO's regelsæt finder anvendelse for særskilte toldområder.

Danmark har ikke indgået særskilte folkeretlige aftaler om indrejse, udrejse, udlevering af personer, o.l. i forbindelse med danske militære styrkers tilstedeværelse i Irak, som kræver vedtagelse af særlige færøske gennemførelsesforanstaltninger.

I øvrigt gælder de oven for angivne almindelige regler og principper også for folkeretlige aftaler m.v. om indrejse, udrejse, udlevering af personer m.v.

STATSMINISTERIET
CHRISTIANSBORG
Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K
Telefon 33 92 33 00 - Telefax 33 11 16 65

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
(2. samling)
L 171 - Svar på Spørgsmål 1
Offentligt

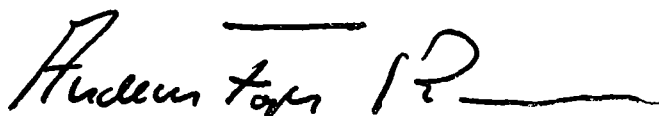
Dato: **- 6 JUNI 2005**
J.nr.: 507 2
Sagsbeh.: Omr. III / Nord
atlantisk Sekretariat

Det Politisk-økonomiske Udvalg
Folketinget

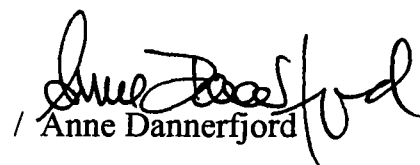
MODTAGET
- 6 JUNI 2005 16 25

Den Centrale Indlevering

- ./ Vedlagt oversendes i 5 eksemplarer skriftlig besvarelse af spørgsmål nr. 1 af 19. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Anders Fogh Rasmussen

Anne Dannerfjord

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål 1 af 19. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes oplyse, om lovforslagets bestemmelser indebærer en udvidelse af Færøernes muligheder for at indgå folkeretlige aftaler, og i givet fald oplyse, på hvilke områder, lovforslaget indebærer en udvidelse i forhold til gældende praksis.”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Efter gældende regler i grundloven kan Færøerne ikke som sådan indgå folkeretlige aftaler, jf. de statsretlige bemærkninger til lovforslaget. Det fremgår endvidere af hjemmestyrelovens § 5, at afgørelsen i spørgsmål, der angår rigets forhold til udlandet, ligger hos rigsmyndighederne.

Fuldmagtslovforslaget indebærer, at landsstyret med de begrænsninger, som er angivet i § 1, stk. 4, på rigets vegne kan indgå folkeretlige aftaler, der alene vedrører Færøerne, og som fuldt ud angår overtagne sagsområder. Der er tale om en principiel, væsentlig udvidelse af de færøske myndigheders beføjelser.

Til denne udvidelse kan knyttes følgende bemærkninger:

1. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens § 8 har det færøske landsstyre i en række tilfælde i vidt omfang været forhandlingerne med andre lande og EU om handelsaftaler, fiskeriaftaler m.v. Forhandlingerne har dog været ført med deltagelse af

Udenrigsministeriet, og aftalerne er altid blevet indgået af Kongeriget Danmark – typisk under betegnelsen ”aftale mellem Danmarks regering og Færøernes landsstyre på den ene side og (det pågældende tredjeland) på den anden side”. I disse tilfælde har en landsstyrerepræsentant underskrevet sammen med regeringen, uden at dette har ændret aftalens bilaterale karakter. Fuldmagtsloven indebærer, at landsstyret fremover i disse tilfælde kan forhandle uden Udenrigsministeriets deltagelse og selv indgå aftalen under betegnelsen ”Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne”.

2. I et vist begrænset omfang har landsstyret været bemyndiget til uden Udenrigstjenestens medvirken at forhandle og indgå såkaldte forvaltningsaftaler, dvs. aftaler om rent tekniske emner, som indgås mellem forvaltningsmyndigheder inden for deres ressort. Denne bemyndigelse har især omfattet visse årlige fiskeriaftaler og -protokoller med andre nordiske lande og andre lignende aftaler. I relation til sådanne forvaltningsaftaler indeholder fuldmagtslovsforslaget den udvidelse, at landsstyret vil have en bredere adgang til at forhandle og indgå sådanne aftaler.

3. Fuldmagtslovsforslagets § 2 fastsætter, at loven forudsætter et nært samarbejde mellem den danske regering og Færøernes landsstyre med henblik på at sikre, at Kongeriget Danmarks samlede interesser ikke tilsidesættes. Der er her tale om et princip, som altid har været gældende i de særlige tilfælde, hvor landsstyret har kunnet forhandle forvaltningsaftaler uden Udenrigstjenestens medvirken. At dette princip også skal gælde for aftaler i henhold til fuldmagten er således blot en videreførelse af gældende principper. På grund af omfanget og vigtigheden af de aftaler, der kan indgås under fuldmagten, er underretningsforpligtelsen for landsstyret formaliseret i fuldmagtslovens § 2.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

STATSMINISTERIET
CHRISTIANSBORG
Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K
Telefon 33 92 33 00 - Telefax 33 11 16 65

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
(2. samling)
L 171 - svar på spm 2-17
Offentligt

- 6 JUNI 2005

Dato:
J.nr.: 507 2
Sagsbeh.: Omr. III / Nord
atlantisk Sekretariat

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Folketinget

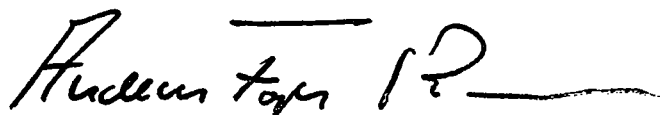
MODTAGET

- 6 JUNI 2005

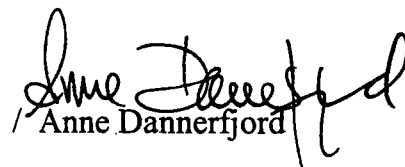
16 25

Den Centrale Indlevering

- ./ Vedlagt oversendes i 5 eksemplarer skriftlig besvarelse af spørgsmål nr. 2 - 17 af 26. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Anders Fogh Rasmussen

Anne Dannerfjord

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 2 - 17 af 26. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Spørgsmål 2:

”Ligger der i lovforslaget og bemærkningerne dertil en anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten? I så fald – hvilke folkeretlige aftaler, chartre, konventioner o.l. internationale aftaler, som Danmark har underskrevet, bygger lovforslaget på og henholder sig til?”

Svar:

Lovforslaget er en del af regeringens overordnede politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og herunder inddrage Færøerne i udenrigspolitiske beslutninger, som særligt vedrører Færøerne.

Lovforslaget er baseret på de statsretlige betragtninger, som fremgår af bemærkningerne til forslaget. Hertil kommer, at den fælleserklæring mellem statsministeren og lagmanden, som lovforslagets præambel henviser til, bygger på Færøernes nuværende forfatningsmæssige placering og det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

./. Fælleserklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden vedlægges.

Spørgsmål 3:

”Hvordan er lovforslaget foreneligt med FN’s principper om folkenes selvbestemmelsesret – f.eks. i henhold til artikel 1, paragraf 2 og artikel 55 i FN’s charter, samt resolution 1541 (XV)?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Som det fremgår af besvarelsen på spørgsmål 2 henviser lovens præambel til Færøernes forfatningsmæssige placering og det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Lovforslaget er endvidere blevet godkendt af det færøske folks repræsentanter på Færøerne.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 4:

”Ligger der i lovforslaget en anerkendelse af det færøske folks ejendomsret til de levende ressourcer og til råstoffer i undergrunden på færøsk territorium?”

Svar:

Lovforslaget omhandler ikke spørgsmål om det færøske folks ejendomsret til de levende ressourcer og til råstoffer i undergrunden på færøsk territorium.

For så vidt angår overtagelse af sagsområderne landbo- og landsvæsensforhold og råstoffer i undergrunden, jf. bilag 2 til lovforslaget henholdsvis liste A, pkt. 13 og liste B, pkt. 3, har de færøske myndigheder i medfør af hjemmestyrelovens § 2, jf. § 4 overtaget den lovgivende og administrative myndighed.

Med hensyn til hjemmestyrets overtagelse af sagsområdet råstoffer i undergrunden henvises yderligere til vedlagte aftale af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden og notat af 28. februar 2001 om forholdet mellem grundloven og aftalen af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden.

Spørgsmål 5:

"I de almindelige bemærkningerne til lovforslaget anføres det: "I dette lovforslag anvendes udtrykket "Kongeriget Danmark om hele riget, mens udtrykket "Danmark" angiver rigsdelen Danmark, medmindre andet klart fremgår af sammenhængen. Udtrykket "danske myndigheder" sigter til Folketinget og regeringen." (p.2). Videre siges der: "Som det fremgår af Danmarks Riges Grundlovs § 19, stk. 1, handler kongen (regeringen) på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Heri ligger, at enkelte dele af riget efter grundloven ikke vil kunne tillægges selvstændig kompetence i disse anliggender." (p.3). Hvordan kan "rigsdelen Danmark" ifølge denne tolkning indgå selvstændigt i EU's traktater og hvordan kan "rigsdelen Danmark" tillægge EU selvstændig kompetence i disse anliggender?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Det fremgår af alle grundlæggende EU-traktater, at de er indgået af "Kongeriget Danmark". Dette gælder også for forfatningstraktaten. EU-traktaterne er altså ikke indgået af rigsdelen Danmark som forudsat i spørgsmålet.

I forbindelse med Danmarks indtræden i EF i 1973 blev det aftalt med de færøske myndigheder, at tiltrædelsen indtil videre ikke skulle dække Færøerne. I 1974 blev denne ordning gjort permanent. Der henvises i det hele til fremstillingen i afsnit 3 i Udenrigsministeriets redegørelse af 29. marts 2005 for konsekvenserne for Færøerne og Grønland af forfatningstraktaten m.v.

Det er i øvrigt ofte forekommende, at Kongeriget Danmark indgår traktater, som efter de færøske myndigheders ønske ikke skal gælde i forhold til Færøerne."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 6:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland kan opnå samme status som de har opnået i NAMMCO, hvor de hver især er kontraherende parter i stiftelsesaftalen og hver især har selvstændigt medlemskab?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Medlemskab af en international organisation beror i første række på organisationens egne regler.

Lovforslaget indebærer, at Færøerne i kraft af fuldmagten i § 1 og 2 kan opnå medlemskab i internationale organisationer under betegnelsen "Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne", hvis betingelserne i fuldmagtsloven er opfyldt. Såfremt medlemskab samtidig skal gælde for Grønland, vil bestemmelsen i lovens § 1, stk. 2, finde anvendelse. Dette indebærer, at fuldmagten kun finder anvendelse for Færøerne og Grønland i fællesskab, og kun såfremt der er enighed herom mellem Færøerne og Grønland."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 7:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i IWC?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"IWC-konventionen er åben for stater. Hverken EU eller ikke-suveræne enheder kan være medlemmer under den eksisterende konvention. Kongeriget Danmark er medlem af IWC og repræsenteres i møderne af en delegation med Udenrigsministeriet som delegationsleder og med deltagelse af de to landsstyrer og andre interesserede myndigheder. Så længe EU ikke etablerer en fælles hvalfangstpolitik, og EU ikke er medlem af IWC, forventes ingen ændring i disse forhold.

Skulle forholdene ændre sig således, at EU blev medlem af IWC, mens at Danmark ikke længere var medlem, ville fuldmagtsloven kunne finde anvendelse, såfremt de færøske og grønlandske myndigheder opnåede enighed om et fælles medlemskab under betegnelsen "Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland".

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 8:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i NAFO?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 9."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 9:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i NEAFC?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"EU er medlem af de internationale fiskeriorganisationer (NAFO, NEAFC), mens EU's medlemsstater ikke er medlemmer, og EU har i disse organisationer kun én stemme. Kongeriget Danmark er dog medlem for så vidt angår Færøerne og Grønland under betegnelsen: *"Denmark in respect of the Faroe Islands and Greenland"*.

Fuldmagtsloven vil derfor kunne finde anvendelse i forhold til disse to organisationer, såfremt de færøske og grønlandske myndigheder er enige om et fælles medlemskab under betegnelsen "Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland". Fuldmagtsloven vil i så tilfælde bevirke, at Udenrigsministeriet ikke længere vil være deltager i den danske delegation."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 10:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i ICAT?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"I ICAT er EU medlem. EU-landene er ikke medlemmer. Der er i så henseende en situation analog med den, der omtales ovenfor under spørgsmål 8 og 9 vedrørende hen-

holdsvis NAFO og NEAFC. Det kan nævnes, at såvel UK som Frankrig har et medlemskab for så vidt angår territorier, der er udenfor EU. Såfremt spørgsmålet bliver aktuelt for Færøerne - og Grønland ikke har interesse i medlemskab - vil Færøernes landsstyre kunne søge Færøerne optaget som medlem under betegnelsen "Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne".

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 11:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i Arktisk Råd?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Ved Ottawa-deklarationen af 19. september 1996 oprettede regeringerne i Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Rusland, Sverige og USA Arktisk Råd som et forum for samarbejde mellem de arktiske stater.

Færøerne og Grønland vil ikke med udgangspunkt i Ottawa-deklarationen kunne opnå selvstændigt medlemskab i Arktisk Råd, da de ikke er selvstændige stater, og da fuldmagten i fuldmagtsloven ikke finder anvendelse i relation til aftaler, som også gælder for Danmark.

Kongeriget Danmarks delegation til Arktisk Råd udgøres af repræsentanter fra Danmark, Grønland og Færøerne. Et grønlandsk landsstyremedlem har ledet Kongeriget Danmarks delegation til Arktisk Råds ministermøder ved flere lejligheder."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 12:

”Vil Lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i Nordisk Råd? ”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Nordisk Råd er oprettet ved Helsingfors-aftalen, der er en multilateral aftale mellem de fem nordiske stater. Da Færøerne og Grønland ikke er selvstændige stater, kan de ikke blive kontraherende parter i denne aftale. Fuldmagten i fuldmagtslovforslaget angår endvidere kun aftaler, som Danmark ikke er part i.

At Færøerne og Grønland ikke kan blive kontraherende parter i Helsingfors-aftalen udelukker dog ikke på forhånd, at de kan få en styrket status i det nordiske samarbejde. Der henvises herom til statsministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 1786 af 27. maj 2005 fra Høgni Hoydal.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 13:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab af EFTA?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”EFTA-konventionen er kun åben for stater. Også muligheden for at blive associeret medlem af EFTA er kun åben for stater. Lovforslagets § 4 om medlemskab af internationale organisationer i eget navn kan allerede af denne grund ikke danne grundlag for

et færøsk medlemskab af EFTA. Tilsvarende gælder for Grønland i medfør af § 4 i det grønlandske fuldmagtslovforslag.

Fuldmagten i lovforslagets § 1 og 2, vil som udgangspunkt kunne finde anvendelse også i relation til medlemskab af internationale organisationer, jf. lovbemærkningerne under punkt 2.4.3. – især afsnit 4. Hvorvidt de betingelser, som opstilles i lovforslaget for anvendelse af fuldmagten er opfyldt, vil i dette tilfælde, hvor det drejer sig om en særdeles omfattende international organisation, skulle vurderes nøjere. Såfremt både Færøerne og Grønland skulle ønske medlemskab af EFTA, følger det af lovforslagets § 1, stk. 2, at fuldmagten skal udnyttes i forening mellem de to landsstyrelser, hvilket forudsætter, at begge landsstyrelser er enige herom.

For god ordens skyld bemærkes, at det selvsagt tilkommer EFTAs medlemsstater at tage stilling til, om de vil acceptere medlemskab fra Færøerne og/eller Grønland på grundlag af fuldmagtsloven.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 14:

”Når folkeretlige aftaler iflg. lovforslagets § 2, stk. 1 skal underskrives under betegnelsen ”Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne”, hvilken betydning får dette for de fiskeriaftaler, handelsaftaler, dobbeltbeskatningsaftaler, kulturaftaler o.l. med fremmede stater, som Færøernes landsstyre i dag underskriver i eget navn?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”En række af de nævnte typer af aftaler indgås nu af den danske regering og Færøernes landsstyre, mens andre indgås som forvaltningsaftaler af Færøernes landsstyre. Om betydningen af lovforslaget i relation til disse to former for aftaler henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Færøernes lagmand eller den ansvarlige landsstyremand vil fremover kunne underskrive aftalerne med angivelse af vedkommendes funktion og titel på samme måde, som det sker i dag.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 15:

”Hvilken forskel vil der efter lovforslagets eventuelle ikrafttræden i praksis være på de forhandlinger og aftaler, som Færøerne allerede i dag indgår med f. eks. Island og EU på handels- og fiskeriområdet?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Der henvises til svar på spørgsmål 1.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 16:

”Hvad betyder det i praksis, når der i lovforslagets § 2, stk. 2 fastsættes, at ”regeringen underrettes om påtænkte forhandlinger, inden disse påbegyndes og om forløbet af forhandlingerne, inden folkeretlige aftaler indgås eller opsiges”?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Lovforslagets § 2, stk. 2, indebærer, at der vil blive udpeget danske og færøske kontaktpersoner, og at der vil blive indført en smidig underretningsordning pr. e-post såle-

des, at eventuelle problemer i forbindelse med fuldmagtens anvendelse, kan løses på tidligst mulige tidspunkt. Udenrigsministeren vil på regeringens vegne – som nærmere angivet i lovbemærkningerne – udarbejde de nærmere retningslinier herfor således, at disse kan være klar i forbindelse med lovens ikrafttræden.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 17:

”Vil lovforslaget indebære, at det færøske folk anerkendes nationalt, og at færinger bosiddende i Danmark kan opnå status som nationalt mindretal?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Lovforslaget er udtryk for udmøntningen af regeringens generelle politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og herunder inddrage Færøerne i udenrigspolitiske beslutninger, som særligt vedrører Færøerne. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 2 og 3.

Lovforslaget indebærer ikke nogen ændring af den retlige stilling for danske statsborgere, der flytter fra Færøerne og herefter er bosiddende i Danmark.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Fælleserklæring

Med udgangspunkt i Færøernes nuværende forfatningsmæssige placering og i overensstemmelse med det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten er Danmarks statsminister og Færøernes lagmand enige om:

- At der søges gennemført en ordning, hvorefter de færøske myndigheder kan overtage ansvaret for samtlige sager og sagsområder undtaget statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta og pengepolitik. Ordningen muliggør således overtagelser af sagsområder m.v. i videre omfang end i medfør af hjemmestyreløven fra 1948,
- At de enkelte overtagelser sker efter færøsk beslutning og således, at de færøske myndigheder samtidig overtager de udgifter, der relaterer sig til sagsområderne, samt overtager de reale aktiver, der er direkte forbundne hermed,
- At der, som led i en sådan ordning sikres det pågældende personale ansættelsesvilkår i forbindelse med fremtidige sagsovertagelser,
- At ordningen vedrørende overtagelsen af sagsområder søges gennemført med henblik på ikrafttræden den 29. juli 2005,
- At fortsætte drøftelserne om en ordning, hvorefter Færøernes landsstyre kan indgå visse folkeretlige aftaler.

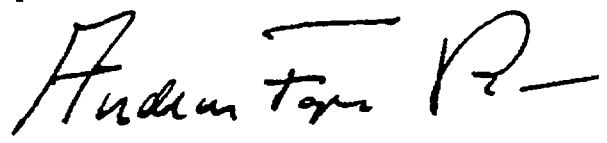
***

Derudover er Danmarks statsminister og Færøernes lagmand enige om:

- At søge driften og ejerskab af de danskejede dele af Vágar Lufthavn overført til de færøske myndigheder. Samtidig hermed tilvejebringes den nødvendige kapital til opdatering af lufthavnen ved, at egenkapitalen i Investeringsfonden for Færøerne nedkapitaliseres med tilsvarende beløb. Der er enighed om at nedsætte en færøsk-dansk ekspertgruppe, som skal fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag. På det grundlag tilkendegiver landsstyret sin fortsatte interesse i projektets gennemførelse.

København, den 4. april 2005

Færøernes lagmand

Danmarks statsminister

Aftale

mellem regeringen og Færøernes landsstyre
om råstoffer i undergrunden.

1. Med hjemmel i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre § 3, jfr. liste B pkt 3, overføres sagsområdet "råstoffer i undergrunden" til færøsk særanliggende.
2. I medfør af hjemmestyrelovens § 4 overtager hjemmestyret den lovgivende og administrative myndighed på området.
3. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens § 2 overtager hjemmestyret de med sagsområdet forbundne udgifter.
4. I overensstemmelse med hjemmestyrelovens § 5 er hjemmestyrets kompetence undergivet de begrænsninger, der følger af rigets internationale forpligtelser.
5. Nærmere aftaler inden for rammerne af nærværende aftale, i forbindelse med at sagsområdet overføres til færøsk særanliggende, træffes mellem Færøernes landsstyre og de pågældende ressortministerier.
6. Eventuelle indtægter fra fremtidig råstofindvinding vil udløse forhandlinger om nedsættelse af statens tilskud til Færøerne.

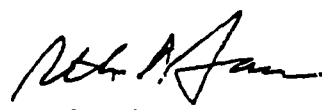
Regeringen har konstateret, at Færøernes landsstyre er indstillet på, til gavn for såvel færøske som danske samfunds- og erhvervsinteresser, forudsat konkurrencedygtighed at anvende sagkundskab indenfor dansk forvaltning og forskning samt i danske erhvervsvirksomheder i den færøske råstofudvikling.

Tórshavn, den 22. december 1992

For regeringen

Poul Schlüter

For Færøernes landsstyre

Atli P. Dam

Inger Skydsgaard

J. Hilduberg

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 28. februar 2001
Kontor: Statsretskontoret
Sagsnr.: 2001-750-0087
Dok.: OLH20129

NOTAT

om

forholdet mellem grundloven og aftalen af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden.

1. Indledning.

Statsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 7 (Alm.del- bilag 49) fra Folketingets 21-mands-udvalg vedrørende Færøerne anmodet Justitsministeriet om en udtalelse.

Spørgsmålet har følgende indhold:

"Statsministeren bedes redegøre for, i hvilket omfang indgåelse af regeringens aftale med Færøerne i 1992 er i overensstemmelse med grundlovens bestemmelser om, hvad en regering kan gøre."

Der ønskes således med det stillede spørgsmål en redegørelse for forholdet mellem grundloven og den daværende regerings aftale af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden.

Denne aftale kan efter Justitsministeriets opfattelse give anledning til overvejelser om to spørgsmål af statsretlig karakter.

Det ene spørgsmål er, om grundloven kan antages at opstille begrænsninger med hensyn til adgangen til at overlade området råstoffer i undergrunden til et hjemmestyre inden for rigsfællesskabet. Dette spørgsmål er nærmere behandlet i pkt. 3 nedenfor.

Det andet spørgsmål er, om den daværende regering var berettiget til uden at indhente Folketingets samtykke i form af f.eks. lovgivning at tage stilling til den overførsel af området, der skete med den indgåede aftale. Herom henvises til pkt. 4 nedenfor.

Forinden er der umiddelbart nedenfor i pkt. 2 en kort omtale af aftalen fra 1992.

Statsministeriet

- 1 MRS. 2001

J.nr. 4254-

Pkt. 5 i notatet indeholder en sammenfatning.

Det tilføjes, at forholdet mellem grundloven og den færøske råstofaftale fra 1992 er omtalt i tidligere besvarelser fra statsministeren til Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg. Der henvises til statsministerens besvarelse af 8. februar 1998 af spørgsmål nr. 45 – 60, herunder navnlig nr. 45 og 47 (Alm.del- bilag 66).

2. Aftalen af 22. december 1992 indgået i medfør af hjemmestyrelovens § 3.

Lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre indeholder i den til loven vedføjede liste B en opregning af sager og sagsområder, for hvilke det efter lovens § 3 ved nærmere forhandling afgøres, om og i hvilket omfang disse spørgsmål kan henføres til færøske særanliggender. Blandt de områder, som er nævnt på denne liste, er "råstoffer i undergrunden".

Retsvirkningen af, at hjemmestyret overtager et særanliggende, er efter hjemmestyrelovens § 4, at hjemmestyret overtager de lovgivende og administrative beføjelser på området. Endvidere overtager hjemmestyret de med sagsområdet forbundne udgifter, jf. lovens § 2.

Det er i aftalen af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre udtrykkeligt anført, at den er indgået i medfør af hjemmestyrelovens § 3, jf. liste B. Desuden hedder det i aftalen med henvisning til hjemmestyrelovens §§ 2 og 4, at hjemmestyret overtager den lovgivende og administrative myndighed på området samt de med sagsområdet forbundne udgifter.

Aftalen af 22. december 1992 er således udformet i overensstemmelse med hjemmestyreloven fra 1948.

Vurderingen i det følgende angår derfor spørgsmålet om, i hvilket omfang aftalen fra 1992 – uanset at den er udformet i overensstemmelse med hjemmestyreloven fra 1948 – kan give anledning til overvejelser i forhold til grundloven.

3. Adgangen efter grundloven til at overføre området råstoffer i undergrunden til hjemmestyremyndigheder.

3.1. Indledning.

Både i forhold til Færøerne og Grønland har det givet anledning til statsretlige overvejelser, i hvilket omfang området råstoffer i undergrunden vil kunne overtages af hjemmestyremyndigheder m.v.

Det er således blevet overvejet, om grundloven kan antages at opstille begrænsninger for en sådan overførsel - herunder bl.a. om det ville være foreneligt med statens højhedsret at overdrage råstoffer i undergrunden til et hjemmestyre inden for rigsfællesskabet.

I pkt. 3.2 - 3.5 nedenfor er der redegjort for spørgsmålets behandling i forhold til den færøske og den grønlandske hjemmestyreordning. Endvidere omtales den statsretlige litteraturs behandling af spørgsmålet.

Justitsministeriets overvejelser og vurdering er gengivet i pkt. 3.6.

3.2. Hjemmestyreloven for Færøerne af 1948.

Som anført i pkt. 2 ovenfor fremgår det af den færøske hjemmestyreløvs § 3, jf. liste B, bl.a., at "råstoffer i undergrunden" er et område, der gøres til genstand for yderligere forhandling, før der tages endelig stilling til, om og i hvilket omfang området kan anerkendes som særanliggende.

Bemærkningerne til forslaget til hjemmestyreloven indeholder ingen angivelse af baggrunden for, at området "råstoffer i undergrunden" er optaget på liste B over områder, som kan overføres efter forhandlinger. Det er heller ikke angivet, om det forud for lovens gennemførelse er blevet overvejet, hvorvidt en overførsel af råstoffer i undergrunden i medfør af hjemmestyreloven ville være mulig inden for grundlovens rammer.

Om baggrunden for, at bl.a. råstoffer i undergrunden er opført på lovens liste B, foreligger der alene en notits fra Statsministeriet fra juli 1947, hvori det bl.a. er anført:

"Grunden til, at Undergrunden ... er opført paa Listen under B, er den, at mere almindelige Koncessioner med Udførsel for Øje ... ikke kan gives af Lagtinget, fordi det drejer sig om Spørgsmål af udenrigsk Interesse. Men man vil paa den anden Side være indforstået med, at Dispositioner af denne Art kræver Lagtingets Tilslutning. Rent stedlig Udnyttelse af Undergrunden, f.Eks. ved Kulbrydning. ... kan ordnes af Lagtinget. Men af Hensyn til Kontrollen maa saadanne Ordninger forelægges Rigsmyndighederne til Godkendelse."

3.3. Råstoffer i undergrunden i Grønland.

Spørgsmålet om, hvilke forfatningsretlige grænser der kan antages at gælde for adgangen til at overføre området råstoffer i undergrunden til et hjemmestyremyndigheder m.v. inden for rigsfællesskabet, er blevet nærmere behandlet i forbindelse med indførelsen af hjemmestyre i Grønland i 1979.

Efter § 8, stk. 2, i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre fastsættes det ved lov, at forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af ikke-levende ressourcer (råstoffer)

finder sted i henhold til aftale mellem regeringen og landsstyret. Efter den grønlandske hjemmestyreordning tilkommer den lovgivende kompetence med hensyn til råstoffer i Grønland således rigsmyndighederne.

Den nærmere råstofordning for Grønland er herefter fastlagt i lov nr. 335 af 6. juni 1991 om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), som senest ændret ved lov nr. 317 af 3. juni 1998 (lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998). Det fremgår bl.a. af loven, at der er fælles beslutningskompetence mellem regeringen og hjemmestyret med hensyn til væsentlige beslutninger på råstofområdet som f.eks. meddelelse af tilladelser til forundersøgelse, til efterforskning og til udnyttelse af mineralske råstoffer i Grønland. Offentlige indtægter fra råstofvirksomhed fordeles mellem regeringen og hjemmestyret.

Ved ændringen af råstofloven for Grønland i 1998 skete der en overførsel til hjemmestyret af den forvaltning af mineralske råstoffer i Grønland, som hidtil var blevet varetaget af staten. Samtidig fik landsstyret i medfør af råstoflovens § 24 bemyndigelse til at fastsætte nærmere forskrifter for udførelse af virksomhed omfattet af visse former for tilladelser, herunder vedrørende tekniske, sikkerhedsmæssige, miljømæssige og ressourcemæssige forhold.

Der findes i forarbejderne til den grønlandske hjemmestyrelov en række udtalelser om adgangen til at overføre råstoffer i undergrunden til hjemmestyremyndigheder m.v.

I en skrivelse af 23. december 1975 om spørgsmålet til den grønlandske hjemmestyrekommission (optrykt i betænkning nr. 837/1978 om hjemmestyre i Grønland, bind 2, side 7 f) anfører Statsministeriet således bl.a. følgende i forbindelse en omtale af hjemmestyreloven for Færøerne fra 1948:

"...området "råstoffer i undergrunden" [blev] som følge af sin komplicerede karakter opført på liste B i den færøske hjemmestyrelov som et område, der skal gøres til genstand for forhandling mellem rigets myndigheder og hjemmestyret, før der tages endelig stilling til, om og i hvilket omfang det kan anerkendes som særanliggende".

Statsministeriet anfører i en skrivelse af 25. oktober 1976 til den grønlandske hjemmestyrekommission (optrykt i betænkningen a.st., side 11 f) bl.a.:

"En fuldstændig og uigenkaldelig overdragelse af statens højhedsret med hensyn til undergrunden til en enkelt del af riget eller til dennes befolkning eller en hjemmestyremyndighed er efter danske retsprincipper ikke mulig...

På denne baggrund er det statsministeriets opfattelse, at det ikke vil være foreneligt med rigsfællesskabet alene at tillægge den i Grønland fastboende befolkning "ejendomsret" til råstofferne i undergrunden.

Den færøske hjemmestyrelovs bestemmelser om råstoffer i undergrunden må efter statsministeriets mening forstås på samme måde."

I samme skrivelse anføres bl.a. følgende som svar på et spørgsmål fra den grønlandske hjemmestyrekommission om muligheden for at henlægge beslutningskompetencen vedrørende råstofferne (eksempelvis ret til at meddele koncessionsrettigheder til råstofferne) til hjemmestyret, således at kun administrationen af dette område forbliver hos danske statsmyndigheder, eller eventuelt således at administrationen udøves i fællesskab med hjemmestyrets administration:

"Ordninger som den skitserede vil næppe være uforenelige med rigsfællesskabet, men endelig stillingtagen hertil bør ske på grundlag af en samlet vurdering af et eventuelt forslag."

Som bilag til den nævnte betænkning er også optrykt to responsa fra de juridiske professorer Peter Germer og Ole Espersen (betænkningen, a.st., side 20 ff). I sit responsum anfører Peter Germer med hensyn til spørgsmålet om overdragelse til det grønlandske hjemmestyre af rettigheder vedrørende mineralske råstoffer i Grønland bl.a.:

"Selv hvis det antages, at den grønlandske befolkning ikke for øjeblikket har nogen ejendomsret til mineralske råstoffer i Grønland, vil det ikke forfatningsretligt være noget til hinder for at lovgivningsmagten vedtager at hjemmestyremyndighederne skal have ejendomsret til de mineralske råstoffer..."

I sit responsum om det pågældende spørgsmål anfører Ole Espersen bl.a.:

"Begrebet rigsfællesskab er ikke udtrykkeligt nævnt i grundloven af 1953, men er anvendt i forbindelse med etableringen af den færøske hjemmestyreordning i 1948 og må antages implicit at være forudsat ved udarbejdelsen af grundloven.

Begrebet indebærer, at hverken højhedsret (=magten til indadtil endegyldigt at fastsætte retsordenen og sikre gennemtvindingen deraf) eller suverænitet (=besiddelse af højhedsret indadtil *samt* handleevne og handlefrihed udadtil) kan overdrages til et hjemmestyre. En råstofordning må i givet fald udformes uden, at der sker indskrænkning i rigsmyndighedernes højhedsret og suverænitet...

Overdragelse af "ejendomsretten" forstået som den fuldstændige og tidsmæssigt ubegrænsede dispositionsret er ikke mulig, idet overdragelse *i denne forstand* reelt vilie være ensbetydende med overdragelse af højhedsret, hvilket er uforeneligt med rigsfællesskabet...

Ejendomsret i dette ords sædvanlige betydning kan herefter som det mest vidtrækkende kun overdrages under iagttagelse af princippet om rigsmyndighedernes fortsatte højhedsret over råstoffer, d.v.s. deres i alt fald potentielle kompetence til at regulere ejendomsrettens udøvelse, beskating af udbyttet, krav om forkøbsret og endelig foretagelse af ekspropriation efter grundlovens § 73...

Om en sådan overdragelse er mulig, er diskutabelt.

Såfremt det antages, at de grønlandske ressourcer enten er økonomisk overordentlig værdifulde eller af vital betydning for landet som helhed, ville der ved en overdragelse foreligge henholdsvis en stærk diskrimination i forhold til andre landsdele eller eventuelt være tale om en overdragelse udover det kvalitativt bestemte omfang, hvori myndigheder er tilladelige...

De her fremsførte betragtninger rejser efter min opfattelse i høj grad tvivl om, hvorvidt der overhovedet foreligger et sagsområde, som alene vedrører Grønland."

3.4. Statsministeriets udtalelse i februar 1982.

I et brev af 18. februar 1982 fra den daværende statsminister til landsstyret på Færøerne omtales spørgsmålet om adgangen til at overføre råstoffer i undergrunden til Færøerne. Det anføres i brevet bl.a.:

"En fuldstændig og uigenkaldelig overdragelse af statens højhedsret over undergrunden til en enkelt del af Riget eller til dennes befolkning, eller til en hjemmestyremyndighed, er efter danske retsprincipper ikke mulig, og det

vil ikke være foreneligt med rigsfællesskabet at overdrage den fastboende befolkning på Færøerne eneretten til råstofferne i undergrunden.

Regeringen anser det herefter for udelukket, at sagsområdet "råstoffer i undergrunden" helt eller delvist kan overføres til Færøernes Hjemmestyre som særanliggende."

3.5. Den statsretlige litteratur.

Spørgsmålet om adgangen til at overføre området råstoffer i undergrunden til hjemmestyremyndigheder m.v. inden for rigsfællesskabet er også behandlet i den statsretlige litteratur.

Frederik Harhoff omtaler således spørgsmålet i Rigsfællesskabet (1993), side 77 ff, i forbindelse med en gennemgang af forløbet fra den færøske hjemmestyreløvs tilblivelse frem til indgåelsen af den daværende regerings aftale af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden. Forfatteren anfører side 81 bl.a.:

"For en ren umiddelbar betragtning var det ubestrideligt, at områdets optagelse på "ventelisten" [liste B i hjemmestyreloven] ikke gav mening, medmindre man fra dansk side netop forestillede sig, at der i det mindste kunne *forhandles* om dette punkt. Havde man i 1947 haft samme klare opfattelse af spørgsmålet som i 1982 [se pkt. 3.4 ovenfor], burde området aldrig have været optaget på listen. På den anden side var det danske synspunkt rodfæstet i en opfattelse om forholdet mellem statsmagt og territorium, som i første omgang kom til at veje tungest. Denne opfattelse var i realiteten baseret på overvejelser, der kun i ringe grad var af egentlig juridisk karakter..."

Som det fremgår, anser forfatteren det for tvivlsomt, om det har beroet på nærmere overvejelser af statsretlig karakter, da den tidligere regering i februar 1982 anførte, at sagsområdet "råstoffer i undergrunden" på Færøerne ikke kunne overføres efter hjemmestyreloven, uanset at overdragelsen ikke angik statens højhedsret eller overdragelse af ejendomsretten over undergrunden til befolkningen på Færøerne, jf. pkt. 3.4 ovenfor.

Herefter anfører Frederik Harhoff, a.st., side 83 ff, om råstofaftalen fra 1992 bl.a.:

"Aftalen var overraskende og syntes ganske at bryde med Regeringens hidtidige holdning i sagen, nemlig at en sådan overdragelse ville stride mod dansk højhedsrets udelelighed, jfr. Statsministerens ovennævnte skr. af 18. februar 1982. At Regeringen nu har opgivet denne forudsætning må på den ene side indebære, at højhedsretten over undergrunden ikke længere kan anses for at være udelelig, samt at Rigets forfatningsretlige sammenhold på den anden side ikke brydes, selvom denne højhedsret deles. Dette må efter min vurdering betyde, at forestillingen om Rigets *enhed* ikke længere kan forsvares; når højhedsretten således er delt, må Riget karakteriseres som et *fællesskab* mellem flere dele..."

Den færøske lagmand udtalte kort efter råstof-aftalens indgåelse, at der principielt ingen forskel er på denne overdragelse af *undergrunden* og overtagelsen af f.eks. sagsområdet "Kongsjorden" (i 1956) eller "Fiskeriet i de færøske farvande" (i 1948).

Til råstofområdet knytter der sig imidlertid en særlig statsretlig interesse i at bevare herredømmet over udnyttelsen af ressourcerne i selve territoriets undergrund, *dels* fordi der netop på dette område er eller kan være tale om meget betydelige indtægtsmuligheder for statskassen, som langt overstiger det ved fiskeri og landbrug opnåede afkast; *dels* fordi udnyttelsen af undergrundens rigsdomme involverer en række generelle planmæssige, industrielle, sociale og ikke mindst miljømæssige hensyn, der - sammenlignet med fiskeri og landbrug - stiller råstofudnyttel-

sen i særklasse. Selvom både "Kongsjorden" og "Fiskeriet" i en vis forstand indebar overdragelse af "højhedsret" – forstået som retten til at regulere og anordne tvangshåndhævelse af reistilstanden på bestemte områder – var det formentlig disse omstændigheder, der i sidste ende begrundede Statens udsagn om, at "højhedsret over undergrunden" ikke kunne overdrages til nogen enkelt del af Riget eller dennes befolkning.

Når det alligevel så sent som i 1982 blev klart udtalt fra dansk side, at Færøerne under ingen omstændigheder kunne overtage råstofferne som særanliggende, må man formentlig fortolke denne udtalelse således, at dette ikke kunne ske *inden for rammerne af det (dengang) eksisterende økonomiske og politiske forhold mellem Rigets dele*. Ændres nu dette forhold derhen, at Færøerne efter eget ønske overtager myndigheden over råstofferne i undergrunden, herunder både det finansielle ansvar for og indtægterne fra en eventuel råstofudnyttelse, måtte det retlige grundlag i hjemmestyreloven antagelig ændres på det tidspunkt, hvor en sådan udnyttelse faktisk finder sted...

3.6. Overvejelser og vurdering.

Spørgsmålet er, hvorvidt grundloven kan antages at opstille begrænsninger med hensyn til adgangen til at overdrage området råstoffer i undergrunden til et hjemmestyre m.v. inden for rigsfællesskabet.

Det fremgår af det ovenfor ansførte, at dette spørgsmål har givet anledning til betydelig tvivl.

Det har dog været tilkendegivet som den almindelige opfattelse, at grundloven ville være til hinder for, at den danske regering indgik aftale med et hjemmestyre om fuldstændig og uigenkaldelig overdragelse af statens højhedsret over undergrunden til en enkelt del af riget eller om overdragelse af ejendomsretten over råstoffer i undergrunden til befolkningen i en bestemt del af riget.

Det fremgår af aftalen af 22. december 1992, at sagsområdet "råstoffer i undergrunden" i medfør af § 3 i den færøske hjemmestyrelov overføres til hjemmestyret med den virkning, at hjemmestyret efter lovens § 4 har den lovgivende og administrative myndighed på området.

Aftalen indebærer alene, at rigsmyndighedernes lovgivende og administrative kompetence efter grundloven på dette område er overladt til hjemmestyremyndighederne på Færøerne. Hjemmestyret har hermed opnået adgang til at fastsætte de generelle rammer for virksomheden på området og til at disponere bl.a. i form af tilladelser og bevillinger til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af råstoffer i den færøske undergrund. Herunder kan hjemmestyret disponere over eventuelle indtægter fra indvinding af råstofferne.

Hjemmestyret har ikke med aftalen af 22. december 1992 opnået andre beføjelser end de nævnte. Aftalen indebærer således ikke en overdragelse af statens højhedsret eller af ejendomsret over undergrunden på Færøerne. Hjemmestyret har f.eks. ikke i medfør af aftalen fra 1992 ret til at overdrage eller afhænde undergrunden på Færøerne, herunder at afstå den færøske undergrund til en anden stat.

Det tilføjes, at en dansk regering ville være retligt afskåret fra at tilbagekalde beføjelser, der er overladt i medfør af hjemmestyreloven, herunder de nævnte beføjelser på råstofområdet.

Et andet spørgsmål er, om grundloven ville afskære lovgivningsmagten fra i en lov ensidigt at tilbagekalde sådanne beføjelser. Dette spørgsmål er nærmere drøftet i den statsretlige litteratur, hvor der er givet udtryk for forskellige opfattelser. Spørgsmålet må således for en principiel juridisk betragtning anses for uafklaret, jf. herved statsministerens besvarelse af 8. februar 1998 af spørgsmål nr. 45 fra Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg (Alm. del - bilag 66).

I øvrigt bemærkes, at det efter grundloven ville være muligt at etablere et nyt selvstyre (i stedet for den nuværende hjemmestyrelov) med det sigte at sikre, at rigsmyndighederne statsretligt ville være afskåret fra en gang ud i fremtiden ved lov ensidigt at ophæve eller begrænse ordningen. Der kan herved henvises til statsministerens udtalelser den 6. april 2000 under Folketingets behandling af en forespørgsel (F 47) om forhandlingerne mellem Færøernes landstyre og regeringen om en ændret tilknytning mellem Danmark og Færøerne.

Tilbage er herefter spørgsmålet, i hvilket omfang det i øvrigt kan give anledning til overvejelser i forhold til grundloven, at den daværende regering med aftalen af 22. december 1992 har overladt rigsmyndighedernes lovgivende og administrative myndighed på sagsområdet "råstoffer i undergrunden" til hjemmestyret på Færøerne.

Både med den færøske hjemmestyrelov fra 1948 og den grønlandske hjemmestyrelov fra 1979 er det antaget, at der inden for grundlovens rammer kan etableres hjemmestyreordninger, hvorefter rigsmyndighedernes lovgivende og administrative beføjelser på en række sagsområder kan overlades til de stedlige hjemmestyremyndigheder. Endvidere er det med disse ordninger antaget, at grundloven ikke er til hinder for, at hjemmestyremyndighederne bliver tillagt regeludstedende beføjelser inden for rummeligt angivne rammer.

Spørgsmålet er derfor nærmere bestemt, om der med hensyn til sagsområdet "råstoffer i undergrunden" på Færøerne kan antages at gælde særlige begrænsninger for adgangen til at overlade lovgivende og administrative beføjelser. Herom bemærkes følgende:

I sit responsum fra 1976 om hjemmestyre i Grønland anser professor, dr.jur. Ole Espersen det for tvivlsomt, om råstoffer i den grønlandske undergrund alene kan siges at vedrøre Grønland, eller om det pågældende sagsområde i stedet har en sådan - herunder økonomisk - betydning for hele riget, at området ikke ville kunne overføres til det stedlige hjemmestyre, uanset at overdragelsen ikke ville omfatte højhedsretten eller indebære overførsel af ejendomsretten til undergrunden til den fastboende befolkning i Grønland. Endvidere har Frederik Harhoff peget på, at der som følge af økonomiske hensyn m.v. kan knytte sig en særlig statsretlig interesse til spørgsmålet om overførsel af sagsområdet råstoffer i undergrunden i medfør af § 3 i den færøske hjemmestyrelov.

Justitsministeriet er enig i, at grundloven ville være til hinder for, at der til det færøske hjemmestyre overlades beføjelser på områder, som har en sådan karakter, at de reelt ikke lader sig udskille fra resten af riget.

Aftalen fra 1992 om overførsel af sagsområdet råstoffer i undergrunden omfatter udelukkende beføjelser med hensyn til råstoffer i undergrunden i den afgrænsede del af riget, der kan henføres til Færøerne.

På den baggrund er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for at antage, at sagsområdet råstoffer i undergrunden på Færøerne reelt kan siges at vedrøre hele riget, således at grundloven måtte anses for at være til hinder for at overlade de lovgivende og administrative beføjelser på området til hjemmestyret.

Sammenfattende finder Justitsministeriet herefter ikke grundlag for at antage, at den daværende regering med aftalen af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden har overladt beføjelser, der rækker videre, end grundloven giver mulighed for.

4. Spørgsmålet om inddragelse af Folketinget.

Der kan rejses det spørgsmål, om den daværende regering var berettiget til at indgå aftalen af 22. december 1992 uden at indhente Folketingets samtykke. I forbindelse med aftalens indgåelse blev der således ikke indhentet samtykke fra Folketinget i form af f.eks. ny lovgivning.

Aftalen om overførsel af sagsområdet "råstoffer i undergrunden" er som nævnt ovenfor indgået i medfør af § 3 i den færøske hjemmestyrelov, der fastsætter, at det efter forhandling afgøres, om og i hvilket omfang sagsområder på lovens liste B henføres til færøske særanliggender.

Hverken ordlyden af denne bestemmelse eller bestemmelsens forarbejder indeholder holdpunkter for at antage, at en dansk regering i forbindelse med overførsel af nye sagsområder til hjemmestyret i medfør af hjemmestyreloven skal indhente Folketingets samtykke i form af lovgivning eller vedtagelse af en folketingsbeslutning.

I overensstemmelse hermed er det forud for 1992 i forbindelse med overførsel af andre sagsområder efter hjemmestyrelovens § 3 i praksis antaget, at den danske regering har kunnet indgå aftale med hjemmestyret om overførslen uden at indhente Folketingets samtykke.

Spørgsmålet om, hvorvidt den daværende regering var berettiget til uden indhentelse af Folketingets samtykke at indgå en aftale efter hjemmestyrelovens § 3 om overførsel af råstoffer i undergrunden, er i øvrigt behandlet af Frederik Harhoff, a.st., side 85 f, hvor det bl.a. er anført:

"Et heraf uafhængigt spørgsmål var, om Folketinget forudgående burde have været hørt om aftalens indgåelse. Til støtte for en bekræftende besvarelse af disse spørgsmål kunne anføres, at et så radikalt skridt rent principielt burde kræve Folketingets samtykke, eller i hvert fald forelæggelse for Folketinget. Regeringen orienterer således rutinemæssigt Folketinget, når det meddeles koncessioner til efterforskning og udnyttelse af råstoffer i undergrunden. På den anden side må det fastholdes, at overdragelse af sagsområder til Hjemmestyret er et suverænt regeringsanliggende, på hvilket Folketinget hverken har eller bør have nogen indflydelse - bortset fra de tilfælde, hvor overdragelsen kræver dansk lovændring. Overdragelse af sagsområder sker i hvert enkelt tilfælde efter forhandling og særlig aftale mellem Regeringen og Landsstyret, og det ville efter min vurdering være uforeneligt med Hjemmestyrets autonomi, om Folketinget efterfølgende skulle godkende aftalen som betingelse for den gyldighed. Det understreger således hjemmestyreordningens særlige karakter, at overdragelse af sagsområder eksklusivt er henlagt til Regeringen, og den praksis, der består herom, er entydig: bortset fra vedtagelsen af selve hjemmestyreloven i 1948 har Folketinget i intet tilfælde haft indflydelse på indholdet og rækkefølgen af de områder, der er overtaget i henhold til hjemmestyreloven."

På den anførte baggrund må det efter Justitsministeriets opfattelse antages, at den daværende regering ikke har været forpligtet til at indhente Folketingets samtykke i forbindelse med spørgsmålet om efter hjemmestyrelovens § 3, jf. liste B, at indgå aftale med hjemmestyret på Færøerne om overførsel af sagsområdet "råstoffer i undergrunden".

5. Sammenfatning.

Den daværende regerings aftale af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden er udformet i overensstemmelse med hjemmestyreloven for Færøerne fra 1948.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der ikke grundlag for at antage, at den daværende regering med aftalen fra 1992 har overladt beføjelser til hjemmestyret på Færøerne i videre omfang, end grundloven giver mulighed for.

Det må efter Justitsministeriets opfattelse endvidere antages, at den daværende regering ikke har været forpligtet til at indhente samtykke fra Folketinget i forbindelse med indgåelsen af den pågældende aftale.

STATSMINISTERIET
CHRISTIANSBORG
Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K
Telefon 33 92 33 00 - Telefax 33 11 16 65

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (2.
samling)
L 171 - Svar på Spørgsmål 18-31
Offentligt

- 8 JUNI 2005

Dato:
J.nr.: 507-2
Sagsbeh.: Omr. III / Nord-
atlantisk Sekretariat

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Folketinget

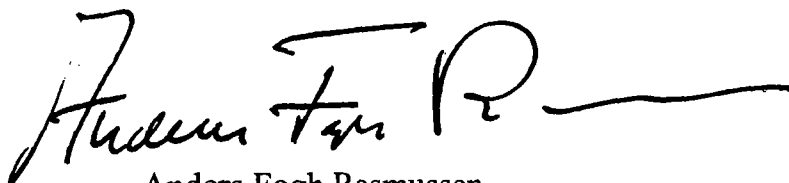
MODTAGET

- 8 JUNI 2005

1825

Den Centrale Indlevering

- ./ Vedlagt oversendes i 5 eksemplarer skriftlig besvarelse af spørgsmål nr. 18 - 31 af 2. juni 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Anders Fogh Rasmussen

Anne Dannerfjød

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 18 - 31 af 2. juni 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Spørgsmål 18:

”Indledningen til lovforslaget er formuleret således: ”Denne lov bygger på en overenskomst mellem Færøernes landsstyre og den danske regering som ligestillede parter.” Hvilken overenskomst henvises der til, og kan udvalget udbede sig et eksemplar af overenskomsten?”

Svar:

Præamblen til forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler lyder: ”Denne lov bygger på en overenskomst mellem Færøernes landsstyre og den danske regering som ligeværdige parter.”

Den overenskomst, som præamblen henviser til, er fælleserklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden, der er oversendt til udvalget i forbindelse med besvarelsen af udvalgets spørgsmål 2.

Spørgsmål 19:

”Hvilken konkret ligestilling mellem parterne henvises der til i indledningen, og hvordan afspejles en ligestilling i lovteksten og bemærkningerne?”

Svar:

Lovforslaget er en del af regeringens overordnede politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og herunder inddrage Færøerne i udenrigspolitiske beslutninger, som særligt vedrører Færøerne.

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 18 bygger lovforslagets præambel på den fælles opfattelse, at regeringen og landsstyret anser sig for ligeværdige parter, og lovforslaget er udtryk for et fælles ønske om at skabe en ordning, der indebærer, at landsstyret får udvidede muligheder for udenrigspolitisk interessevaretagelse.

Lovforslaget bygger således ikke, som spørgsmålet synes at forudsætte, på en ligestilling mellem regeringen og landsstyret i udenrigspolitiske anliggender. I lovforslagets bemærkninger er der således nærmere redegjort for regeringens ansvar og beføjelser efter grundlovens § 19, og for de forfatningsretlige muligheder, der er for gennemførelse af den foreslåede fuldmagtsordning til landsstyret.

Med dette udgangspunkt søges der med lovforslaget gennemført en ordning, der vil give landsstyret mulighed for på rigets vegne at forhandle og indgå folkeretlige aftaler, som fuldt ud angår overtagne sagsområder.

Spørgsmål 20:

”Er der tale om ligestillede parter når det i §1, stk. 4, fastslås: ”Bestemmelserne i stk. 1-3 omfatter ikke folkeretlige aftaler, som berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt folkeretlige aftaler, som skal gælde for Danmark, eller som forhandles indenfor en mellemfolkelig organisation, hvoraf Kongeriget Danmark er medlem”?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 18 og 19.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 21:

"Hvori ligger ligestillingen, når der i bemærkningerne siges (p. 4): "(...) Danmark og Færøerne ikke kan optræde som særskilte parter i relation til en folkeretlig aftale. Såvel statsretligt som folkeretligt er Kongeriget Danmark ét folkeretssubjekt".?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 18 og 19."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 22:

"Er eksempelvis Rom-traktaten, Maastricht-aftalen, Edinburgh-aftalen og Nice-traktaten folkeretlige aftaler, og kan Danmark optræde som særskilt part i relation til disse folkeretlige aftaler.?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Der henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 5."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 23:

"Er der tale om ligestillede parter, når det i §1, stk. 5, siges: "Bestemmelserne i stk. 1-3 begrænser ikke de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser vedrørende forhandling, indgåelse og opsigelse af folkeretlige aftaler, herunder aftaler, der er omfattet af stk. 1-3.?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Der henvises til besvarelse af spørgsmål 18 og 19.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 24:

”Der henvises gentagne gange i bemærkningerne til lovforslaget til Danmarks Riges Grundlov §19, stk.1, som begrænsningen fra dansk side for, at Færøerne kan optræde på egne vegne i mellemfolkelige anliggender. Ordlyden i grundlovens §19, stk. 1, er sålydende: ”Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingets samtykke kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område eller indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning. Ej heller kan kongen uden folketingets samtykke opsige nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med folketingets samtykke.” Hvis folketinget vedtager en lovgivning, der anerkender det færøske folks ret til at optræde selvstændigt i mellemfolkelige anliggender, så er der vel intet i Danmarks Riges Grundlov §19, stk. 1, der forhindrer dette? Eller i så fald hvad?”

Svar:

Den ordning, som foreslås indført med lovforslaget, vil indebære, at det færøske landsstyre på rigets vegne vil kunne forhandle og indgå folkeretlige aftaler med fremmede stater og mellemfolkelige organisationer inden for fuldmagtens rammer.

I pkt. 2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger er anført følgende om bl.a. de forfatningsretlige muligheder for ved lov at tillægge Færøerne adgang til at handle på egne vegne i mellemfolkelige anliggender:

”Regeringen har følgende bemærkninger vedrørende de statsretlige rammer for fuldmagten.

Danmarks Riges Grundlovs § 19, stk. 1 og 3, har følgende ordlyd:

» § 19. Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingets samtykke kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning. Ej heller kan kongen uden folketingets samtykke opsige nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med folketingets samtykke.

Stk. 2. (..)

Stk. 3. Folketinget vælger af sin midte et udenrigspolitisk nævn, med hvilket regeringen rådfører sig forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde. Nærmere regler om det udenrigspolitiske nævn fastsættes ved lov. «

Som det fremgår af Danmarks Riges Grundlovs § 19, stk. 1, handler kongen (regeringen) på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Heri ligger, at enkelte dele af riget efter grundloven ikke vil kunne tillægges selvstændig kompetence i disse anliggender.

Det ville derfor forudsætte en grundlovsændring, hvis Færøerne statsretligt skulle have adgang til på egne vegne at handle i mellemfolkelige anliggender.

Spørgsmålet er herefter, om der forfatningsretligt set er mulighed for, at Færøerne kan handle på rigets vegne i en række mellemfolkelige anliggender. Herom bemærkes følgende:

Det færøske landsstyre vil ved at handle på rigets vegne binde hele riget, således at dispositioner på det udenrigspolitiske område som udgangspunkt vil berøre rigets generelle udenrigspolitiske forhold. Bl.a. vil eventuelle spørgsmål om folkeretligt ansvar for manglende overholdelse af en folkeretlig aftale indgået af Færøerne inddrage de danske myndigheder.

Herved adskiller udenrigspolitik sig afgørende fra tilfælde, hvor de færøske myndigheder har lovgivende og udøvende beføjelser, idet disse beføjelser kun giver adgang til at fastsætte regler mv. med virkning for Færøerne.

Danmarks Riges Grundlov vil derfor være til hinder for en egentlig overladelse af beføjelser til de færøske myndigheder til at handle i mellemfolkelige anliggender omfattet af den nævnte bestemmelse i grundlovens § 19, stk. 1. Som en konsekvens heraf må det desuden antages, at det ikke vil være muligt at overlade regeludstedende kompetence på det udenrigspolitiske område til de færøske myndigheder. Grundloven vil således bl.a. være til hinder for, at det overlades til de færøske myndigheder at lovgive om udenrigstjenestens forhold, at oprette diplomatiske missioner i udlandet eller tillade oprettelse af sådanne missioner på Færøerne.

Det vil imidlertid være muligt inden for grundlovens rammer at bemyndige det færøske landsstyre til at handle på rigets vegne i visse mellemfolkelige anliggender, der alene angår Færøerne og ikke tillige berører andre dele af riget.

Det forhold, at bemyndigelsen alene vil kunne omfatte anliggender, der vedrører Færøerne, må for det første indebære, at bemyndigelsen til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender skal være afgrænset til de sagsområder, hvor det færøske landsstyre har fået overført den lovgivende og administrative kompetence – det vil sige sagsområder, hvor landsstyret selv kan foretage de nødvendige lovændringer og administrative handlinger mv. i forbindelse med indgåelse af internationale aftaler.

For det andet indebærer det anførte, at de internationale aftaler, som det færøske landsstyre indgår på rigets vegne, i kraft af den nævnte bemyndigelse alene kan udstrækkes til territorielt at gælde for Færøerne.

Som nævnt vil der ikke være tale om en egentlig overladelse af beføjelser til at handle i mellemfolkelige anliggender. Regeringen vil derfor fortsat have udenrigspolitisk kompetence også i de anliggender, der omfattes af en bemyndigelse til det færøske landsstyre.

Hensynet til rigsenheden og grundlovens § 19 indebærer endvidere, at Færøernes landsstyre ved udøvelsen af udenrigspolitiske handlinger - der som anført bliver folkeretligt bindende for hele riget - vil være afskåret fra at handle i strid med rigets interesser, herunder rigets generelle udenrigspolitik.

Færøernes landsstyre vil således ikke kunne foretage udenrigspolitiske dispositioner, der er i konflikt med de øvrige rigsdeles interesser - herunder indgå aftaler, der strider mod generelle principper for rigets udenrigspolitik på det pågældende sagsområde.

Med henblik på at sikre overensstemmelsen med rigets generelle udenrigspolitik vil det derfor være en forudsætning for en fuldmagtsordning til Færøernes landsstyre til at handle på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender, at der etableres en ordning, som sikrer, at regeringen i fornødent omfang underrettes og konsulteres forud for dispositioner på det udenrigspolitiske område."

Det følger af det anførte, at lovgivningsmagten efter regeringens opfattelse ikke ved lov kan tillægge Færøerne adgang til at handle på egne vegne i mellemfolkelige anliggender.

Der kan i øvrigt henvises til bilag 1 til forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169), som indeholder en redegørelse for regeringens opfattelse af, hvilke forfatningsmæssige grænser der gælder for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder, herunder med hensyn til udenrigspolitik.

Spørgsmål 25:

"I §1, stk. 2 fastsættes om bl.a. muligheden for at indgå aftaler med mellemfolkelige organisationer : "Stk. 1 finder ikke anvendelse ved forhandling og indgåelse af folkeretlige aftaler, som vedrører både Færøerne og Grønland." Hvilke eksempler kan nævnes på mellemfolkelige organisationer, som ikke vedrører både Færøerne og Grønland?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Fuldmagtsbestemmelserne i lovforslagets § 1 og 2 angår folkeretlige aftaler med fremmede stater og mellemfolkelige organisationer. I kraft af disse bestemmelser vil Færøernes landsstyre kunne indgå aftaler f.eks. med EU vedr. handel og fiskeri og andre forhold, der er særanliggende. Grønlands landsstyre vil kunne indgå tilsvarende aftaler.

Særbestemmelsen i § 1, stk. 2 angår alene aftaler, der angår både Færøerne og Grønland, f. eks. de internationale fiskerierorganisationer (NAFO, NEAFC, m.fl.).”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 26:

”Hvis Danmark i en mellemfolkelig organisation, som f.eks. EU, bliver bundet af et loyalitetsprincip eller en beslutning om at f.eks. at indføre handelsrestriktioner eller boykot imod lande som eksempelvis støtter kommerciel hvalfangst, og Færøerne er et af disse lande. Giver lovforslaget mulighed for at løse en sådan situation? Eller vil Danmark kunne indføre sanktioner mod sig selv ifølge lovforslagets bemærkninger om, at Danmark er ét folkeretssubjekt?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Udenrigsministeriet har i samarbejde med de to landsstyrelser i en redegørelse af 29. marts 2005 om konsekvenserne for Færøerne og Grønland af forfatningstraktaten m.v. givet en beskrivelse af de retlige spørgsmål, som Færøernes og Grønlands stilling uden for EU giver anledning til. EU-samarbejdet bygger på gensidig solidaritet og loyalitet, og på de fleste samarbejdsområder vedtages der i EU regler, som gælder for hele EF-traktatens anvendelsesområde - herunder Danmark. Dette er nærmere beskrevet i Udenrigsministeriets ovennævnte redegørelse. Afsnit 2 i redegørelsen, der indeholder konklusionerne, angiver således, at ”EU's lovgivning i medfør af de gældende traktater, og den EU-lovgivning, som fremover vil kunne vedtages efter forfatningstraktaten, gælder ikke for Færøerne og Grønland”.

Bilaget til redegørelsen giver konkrete eksempler på EU-lovgivning. Et af de omtalte eksempler er netop virkningen for Færøerne og Grønland af EU-sanktioner. Det fremgår heraf bl.a., at autonome EU-sanktioner kun gælder for EU-området og dermed ikke for Færøerne og Grønland. Hvor der er tale om FN-sanktioner, som gennemføres ved

EU-lovgivning, vil denne EU-lovgivning heller ikke gælde for Færøerne og Grønland. Sådanne FN-sanktioner må derfor særskilt gennemføres for Færøerne og Grønland.

En EU-boycot mod Færøerne som følge af en færøsk støtte til kommerciel hvalfangst synes hypotetisk, idet de færøske myndigheder i overensstemmelse med hjemmestyrelovens § 5 overholder de internationale forpligtelser, som gælder i relation til Færøerne på hvalfangstområdet. Dette bekræftes af forløbet af en uoverensstemmelse mellem Danmark og CITES i 2004 om Færøernes import af hvalkød fra Norge. Ud fra en antagelse om, at Færøerne var omfattet af CITES-konventionen om handel med udrydelsestruede dyr, stillede CITES forslag om sanktioner mod Færøerne for den påståede overtrædelse af CITES-reglerne. Aktionen blev dog opgivet, efter at det lykkedes for Danmark - bl.a. takket være en EU-koordination - at overbevise CITES om, at Færøerne ikke var bundet af CITES-reglerne, og derfor ikke overtrådte reglerne ved at importere hvalprodukter fra Norge.

Lovforslaget ændrer ikke ved Færøernes status som 3.land i forhold til EU. I kraft af Færøernes status uden for EU gælder der således en lang række EU-regler vedrørende f.eks. handel med varer mellem Danmark og Færøerne. Spørgsmål herom vil kunne forhandles mellem Færøernes landsstyre og EU i kraft af fuldmagtsloven, mens sådanne aftaler p.t. indgås mellem regeringen og landsstyret på den ene side og EU på den anden side.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 27:

”Kan Færøerne og Grønland ifølge lovforslaget hver især blive selvstændige medlemmer af NASCO?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Situationen i forhold til NASCO svarer ganske til hvad der gælder for NAFO og NEAFC, som er omtalt i besvarelsen af udvalgets spørgsmål 8 og 9.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 28:

”Kan Færøerne og Grønland hver især blive selvstændige eller associerede medlemmer af WTO – hvis EU eksempelvis optræder på vegne af medlemsstaterne?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Den i lovforslaget indeholdte fuldmagt angår efter § 1, stk. 4, ikke folkeretlige aftaler, som Danmark deltager i. Da Danmark er medlem af WTO, vil fuldmagten således ikke finde anvendelse i forhold til medlemskab af WTO.

EU er allerede kontraherende part i WTO. Skulle den situation imidlertid opstå engang ud i fremtiden, at EU's medlemslande ikke længere var medlem af WTO, således at EU-landene alene ville være repræsenteret af EU, ville fuldmagtsloven som udgangspunkt kunne finde anvendelse. Der ville dog – på samme måde som i forhold til EFTA, jf. besvarelsen af udvalgets spørgsmål 13 – være behov for en nærmere vurdering af, hvorvidt fuldmagtens betingelser var opfyldt.

Såfremt både Færøerne og Grønland skulle ønske medlemskab af WTO i en sådan tænkt situation, følger det af lovforslagets § 1, stk. 2, at fuldmagten skulle udnyttes i

forening mellem de to landsstyrelser, hvilket forudsætter at begge landsstyrelser til sin tid måtte være enige herom.

For god ordens skyld bemærkes, at det selvsagt ville tilkomme WTO og dets medlemsstater at tage stilling til, om et medlemskab af Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og/eller Grønland på grundlag af fuldmagtsloven ville kunne accepteres.

Medlemskab af WTO i medfør af bestemmelsen i fuldmagtslovforslagets § 4 om medlemskab af internationale organisationer i eget navn, må vurderes i lyset af WTO's medlemskabsbetingelser. WTO-traktatens artikel XII fastlægger, at enhver stat eller særskilt toldområde kan tiltræde WTO-aftalen på vilkår, som aftales med WTO. For særskilte toldområder er det dog ifølge bestemmelsen og de dertil knyttede kommentarer en betingelse, at toldområdet de jure og/eller de facto har fuld autonomi med hensyn til varetagelsen af sine eksterne kommercielle relationer og med hensyn til de andre sagsområder, som er omfattet af WTO-aftalen og de multilaterale handelsaftaler. WTO's medlemskabskriterium for selvstændige toldområder beror således for Færøernes vedkommende på Færøernes adgang til på egne vegne at indgå folkeretlige forpligtelser på hele WTO-området. Om dette spørgsmål henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 24.

Det bemærkes i øvrigt, at WTO ikke har ordninger med associeret medlemskab."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 29:

"Der ligger i øjeblikket to aftaler klar til underskrivning for Færøerne med fremmede stater, som er forhandlede under den nuværende ordning. Dels en handelsaftale med Island og dels en handelsaftale med Rusland. Vil lovforslaget få nogen indflydelse på eller betyde nogen ændring i disse aftalers status eller ordlyd?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Lovforslaget skal træde i kraft den 29. juli 2005. Det vil derfor gælde for folkeretlige aftaler, der indgås efter denne dato, uanset om forhandlingerne måtte være indledt på et tidligere tidspunkt. For så vidt de to nævnte aftaler måtte være færdigforhandlede, men ikke indgået på tidspunktet for lovens ikrafttræden, vil dette i givet fald kunne få betydning for formalia omkring aftalerne, men ikke for indholdet heraf.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål nr. 30:

”Hvis der var tale om et lovforslag, der fastsatte, at Danmark ikke kunne handle på egne vegne i mellemfolkelige anliggender og som gav en tredje instans ret til at indgå og opsigse folkeretlige aftaler, ville regeringen så lægge lovforslaget til folkeafstemning?”

Svar:

Jeg finder ikke at kunne tage stilling til, om regeringen ville lade et lovforslag af den i spørgsmålet angivne karakter underkaste folkeafstemning. En sådan stillingtagen måtte således bl.a. afhænge af det nærmere indhold af det pågældende lovforslag.

Spørgsmål 31:

”Mener ministeren, at det færøske folk er blevet hørt i denne sag, og mener ministeren i henhold til respekten for det færøske folks selvbestemmelsesret, at dette lovforslag burde lægges til folkelig debat og folkeafstemning i Færøerne, før Folketinget færdigbehandler det?”

Svar:

Udkast til forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler er i overensstemmelse med hjemmestyrelovens § 7 forelagt for det færøske hjemmestyre. Færøernes landsstyres forslag til rigslovsindstilling om ikrafttræden for Færøerne af lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler har været behandlet af det færøske Lagting, der den 14. maj 2005 har vedtaget forslaget med 18 stemmer for og 10 imod og således tilsluttet sig, at lovforslaget fremsættes for Folketinget.

På dette grundlag har regeringen fremsat forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler.

Spørgsmålet om inddragelse af det færøske folk i forbindelse med de færøske myndigheders behandling af dette lovforslag hører under de færøske myndigheder.

